76

Compendiũ Anatomicu

1
D. IV
17/c
16946 | A//

c c 2

COMPENDIUM ANATOMICUM NOVA METHODO INSTITUTUM.

Ubi Ars ipſa capitibus & diviſionibus ita illuſtratur, ut omnia uno quaſi intuitu conſpiciantur, & eo firmiùs idcirco retineantur.

Figuris æneis illuſtrata.

Authore J. CASE. *D. M. Londinenſi.*

AMSTELODAMI,
Apud GEORGIUM GALLET.

M. DC. XCVI.

LIBRARY

AD

LECTOREM.

Lector Benevole,

PLurimos librorum moles à legendo deterrent, alios ignavia premit, nonnullique præjudicato animo laborant; quiſque ſuos patitur manes —— Duobus vero prioribus, ut mihi viſum eſt, in hoc meo libello obviamivi, oſque eorum prorſus obturavi, quodque ad poſtremos attinet hoc obiter dicam, indignos eſſe ut legant, qui iniquo animo legunt. Interea de Methodo quam ſecutus

ſum candide legenti pauca referre haud ſupervacaneum duco; non revera me latuit, quantum oneris in humeros meos ſuſcepturus eram, cum primum in animum induxerim hoc opus adoriri, breviter enim & benè ſcribere maxime arduum eſt. Primum vero, Deo aſpirante, exegi, quod ad alterum, non meum, ſed tuum eſt, Lector, ſententiam ferre. Græci olim, Humanum Corpus, Microcoſmum *appellabant, quaſi Cæterarum Creaturarum compendium eſſet, non mediocris forſan occurret analogia inter hoc meum opuſculum, iſtamque appellationem, cum jam totam artem*

artem Anatomicam, quæ ut vulgo ſumpta, nihil aliud eſt quam Humani Corporis partium explicatio, in anguſtius, quam unquam antehac, ſpacium contraxerim, idque, ni fallor, diſpoſito modo, totum enim ſecundum naturam ſitumque uniuſcujuſque rei in totidem diviſiones ſive capitula diſtribui, ita ut quod in ingentibus aliorum voluminibus fuſe continetur, uno quaſi intuitu cernas, ſed ſi cui in animum incideret mihi materiam deeſſe hunc tractatum amplificandi, eique molem conciliandi, reſpondere poſſem, fruſtra fieri per plura quæ fiunt per pauciora, at fateor me

ex conſulto, abſtinuiſſe quaſi brevitati omnino ſtudentem eoque magis cum ad memoriam adjuvandam tale opuſculum magno uſui futurum eſſe arbitrarem; præterea non deſunt Authores tam conterranei quam Peregrini ſatis multi, qui de rebus Anatomicis verboſiùs ſcripſerunt, anguſtiùs vero unquam nemo; adhæc æneis typis exornari, quo melius omnia pateant; utque etiam ſtudentis viſivam facultatem oculari inſpectione non minus quam animum contemplatione relaxarem.

Cum vero de duabus Phyſicæ partibus, Hygiena, ſcil. *& Therapeutica, More Inſtitutionis,*

ſtitutionis, nonnihil præpoſui quibus tres alias Partes, i. e. *Phyſiologiam, Pathologiam, & Semeioticam, dilucidationis cauſa, adjungere mihi neceſſe erat, cumque etiam nonnulli tale Primordium ab Anatomiâ longe alienum reputent, de qua hîc præcipuè tractavi; pro certo habeant meum eſſe inſtitutum de arte medendi, quoad praxin ſaltem, fuſius poſthac ſcribere, ſi modo Deus Opt. Max. mihi vivendi ſpatium nec non facultates clementer conceſſerit; ſi quis præterea indignè feret eo quod capitulo de Internis Venis, aliud de Externis ſive Phlebotomia ſubjunxi, quaſi res ab eadem*

arte longe diverſa, ſciat non adeo eſſe diverſam, quin exinde nonnihil commodi aſſiduè legenti exſurgat, incommodi vero nihil, ſed quoad regulas de Venis ſecandis inſtitutas, quiſque eis pro ſuo lubitu, caute tamen monerem, utatur.

Demirari porro, Lector, nolito eo quod veterum ſententiis prætermiſſis de fæminarum ſemine, recentiorum opinionem, idque ſumma cum ratione, ni me longè fallit animus, complexus ſum, ſemen etenim fæminis deeſt, iſtæque veſiculæ, de quibus ſomniabant veteres, quaſi ejuſdem receptacula forent,

tale

tale quidpiam non continent; ſed quod ſint ova veriſſima, avium vel aliarum Creaturarum ovis Analoga, Probavi tam experimentis, quam argumentis & exemplis: & quoad teſtes (ſic dictas) quod non ſint teſtes ſed Ovaria, ubi propria virtute ova nutriuntur, præcedentibus conceſſis, hæc deinceps facile conceduntur, cum vero nullius ſcriptoris opinionem contortè retulerim, aut livide Perſtrinxerim, utinam par pari mihi referretur; ſecundum etiam nuperorum ſententiam nonnihil de Sanguinis Circulatione interſeritur, nec dubito quin Lector hoc grata mente ac-

 cipiat

cipiat, quamvis vero curtiori ſpacio complectitur quam vellem, & tale ſubjectum merito poſtulet: quod ad reliquum, mihi ſufficit quod æquo animo totum conſcripſerim, & ſi ullo modo reipublicæ literariæ, hujuſve facultatis candidatis hiſce meis conatibus benefecerim, ſcopum feliciter attingam. Vale.

Ex Muſæo meo prope
Januam Londinenſem
quæ vulgo vocatur
Ludgate 3°. die
Novembris, 1694.

TABULA.

Capita LIBRI Primi.

More Inſtitutionis. pag. 1
Phyſiologia. 2
Hygiena. 14
Pathologia. 16
Semeiotica. 20
Therapeutica. 22
Cap. I. De Anatomia in genere. 24
II. De Oſſibus. 27
III. De Cartilagine. 37
IV. De Ligamentis. 38
V. De Membranis. 39
VI. De Fibris. 41
VII. De Venis. 42
VIII. De Venis Externis. 53
IX. De Arteriis. 60
X. De Nervis. 67
XI. De Muſculis ejuſque partibus in genere. 70
XII. De Carne. 77
XIII. De Cute. 78
XIV. De Pinguedine, Unguibus & Pilis. 79

LIB. II.

Cap. I. *Diviſio corporis humani.* 83
II. *De Abdominis partibus externis.* 84
III. *De Abdominis partibus internis.* 87
IV. *De partibus Thoracis externis.* 104
V. *De partibus Thoracis internis.* 108
VI. *De Collo.* 114
VII. *De partibus Capitis externis.* 116
VIII. *De partibus Capitis internis.* 132
IX. *De manu.* 143
X. *De Pede.* 148
XI. *De Generatione, Pulſu & Circulatione Sanguinis.* 152

LIB. III.

Cap. I. *Vaſa Spermatica in Mulieribus ſunt duplicia, Venæ & Arteriæ.*

More

MORE INSTITUTIONIS.

PHyſicæ partes ſunt duæ.
Hygiena & Therapeutica; Hygiena docet ſalutem conſervare.

Therapeutica docet morbos ſanare.

Hæc autem cum non perficiantur ſine corporis & morborum ſcientiâ, tres aliæ partes his adduntur; Phyſiologia, Pathologia & Semeiotica.

Phyſiologia naturales corporis conſtitutiones oſtendit.

Pathologia inſpicit naturam, cauſam & morborum ſymptomata.

Semeiotica demonſtrat præterita, præſentia & futura ſigna.

Hygiena annumerat ſex non naturales res, & varios earum uſus, in ægrotantibus & ſanis, ſenibus & juvenibus.

Therapeia docet curare morbos Diætâ, Pharmachiâ & Chirurgiâ.

In Phyſiologiâ conſiderantur Elementa, Temperamenta, partes, humores, ſpiritus, facultates, actiones, de quibus ordine pauca loquimur.

PHYSIOLOGIA.

ELementum eſt ſimplex corpus, ex quo mixtum componitur; & in quo denique reſolvitur; Hæc ſunt quatuor, ignis, aer, aqua, terra; quæ Hippocrates libro Naturæ humanæ nominavit, calida, frigida, humida, arida.

Ab his inter ſe mixtis oritur Ovidii dictum; concordia diſcors unius corporis, quod ſecundum Qualitatis mixtionem, obtinet talem, atque aliam naturam: Unde oriuntur novem differentiæ temperamentorum, octo intemperamentorum, quatuor ſimplicium; calidorum, frigidorum, humidorum, aridorum; quatuor compoſitorum, calidorum & hu-

humidorum, calidorum & aridorum, frigidorum & humidorum, frigidorum & aridorum.

Primo differentiæ temperamentorum, vel ſic ſimpliciter, vel ſecundum pondus, cum qualitates ſint æquales; quod potius Utopianum quam reale, vel ad minus momentaneum, vel ſecundum Juſtitiam; in qua eſt moderatio Elementorum congrua Naturæ humanæ, Beſtiæ, Plantæ, *&c.* Hujus varii ſunt limites, quos ultra citraque nequit conſiſtere ſanum. Dividitur in ſanguineum, pituitoſum, melancholicum; atque ita Analogum Elementis humorum.

Cum omnia innatâ caliditate recreentur, & ut penetret omnes partes corporis, permanet in ſpiritu, cujus definitio (quicquid Argenterius dicat) hæc eſt.

Spiritus eſt Aereum, ſubtile & ſplendidum Corpus ſimile vapori, ſedes & aſſertio facul-

tatum,

tatum, & primum inſtrumentum functionum, cujus Baſis eſt humidum radicale.

Quidam inſtituunt tres ſpiritus. 1. Vitalis miſſa à corde per Arterias omnibus partibus. 2. Naturalis ex qua naſcitur vitalis, inſpiratione aeris; de qua Galenus dubitavit quaſi in vitali comprehendatur, ſed ſpiritus alimentorum non debent denegari ad ſanguinem, unde calidior eſt ſanguis à vino, quam à lactuca.

Pars perfectè definitur à Docto Fernelio, corpus adhærens toto, ornatum communi vitâ, datum corporis functioni & uſui; ita crines, ungues, pinguedo, medulla, *&c.* nec non Hippocratis humores & ſpiritus ſtrictè habent nomen partium.

Humorem cum Philoſophis nè intelligatis, qualitatem oppoſitam ſicco; ſed corpus; tamen non omnem humorem; nam,

nam chyle, ſemen, lac, ſudor, urina non ſunt propriè humores, ſed tantum alimenta cum ſuis excrementis; temerarium eſt denegare iſta cum affectant nos in quantitate, qualitate, & generantur ex mixtione alimentorum, quatuor generaliter.

1. Naturalia continentur ſub nomine ſanguinis, cujus calidæ, frigidæ, denſæ, tenues partes vocantur phlegma, bilis, ſerum, vehicula; expelluntur urinâ, ſudore, lachrymis: Sanguis purus facit homines lætos, floridos, prudentes, ſed ſi ſuperfluus ſtolidos.

2. Excrementitia evitantur propriis locis, phlegma quaſi nutrimentum uſque ad dimidium coctum, atque ita renovatur, ſed id in inteſtinis locis inconcoctum abluitur bile, & id quod à cerebro manat, vocatur mucus, hoc facit homines tardos, ſomnolentos; bilis habet locum in felle, veſica;

Ut purgat ſanguinem ab auri- gine, & irritet ventrem & ab- ſtergat phlegma; facit homines iratos, acutos, *&c.*

Melancholia, fæx ſanguinis nigra locata eſt in ſplene, ſi non evitatur Hemorrhoïdis, *&c.* totum corpus nigreſcit; facit doloſos, mœſtos, invidos, timi- dos, ſed cum mixta ſit cum ſanguine aut bile, conſtantes & ingenuos; adjuvat concoctio- nem, cum ſit acida, & aſtricta, cum acerbitate facit famem; Soranus dicit hæc habere pote- ſtatem in corpore certis tem- poribus; ſanguis manè, bilis tem- pore pomeridiano, Melancho- lia veſpere, phlegma nocte.

Sanguis naturaliter & ſim- pliciter ſic vocatur, ſed malè affectus, bilioſus, pituitoſus, me- lancholicus, ita factus putre- factione, aduſtione, refrigera- tione, obſtructione.

Et cum abundet in qualitate vel quantitate, Præternatura- lis

lis, cujus phlegma eſt quadruplex; ſudor ſæpe expuitur, acidum minus frigidum, quam vitrarium, plus quam ſudorificum; vitrarium valde frigidum, adhærens inteſtinis partibus, facit tormenta, & tandem fit implaſtrium, unde tophi in articulis; ſalſuginoſum à putrefactione vel mixtione ſeri ſalſuginoſi.

Bilis quadruplex vitellina adusta in venis; porracea à ſtomacho procedens; Æruginoſa, glaſto incocta, aliquando fit in ventriculo, aliquando in venis.

Eſt tantum una Species atræ bilis; valde injurioſa, acida, fovens terram tamquam acetum, procedens ab aduſtione vel putrefactione aliorum excrementorum; vitellina bilis fit porracea, æruginoſa, glaſteoſa, & tandem nigra, compoſita à parte denſiore ſanguinis, ut bilis tenuiori; non componitur

tur à phlegmate niſi ſalſugi-noſo.

Anima eſt forma, & cauſa omnium operationum, quibus noſcitur, aliter ejus eſſentia lateret.

Galenus vocat illud temperiem à quo conſervatur, intemperie fugit è corpore; ſed temperies & innatus calor, ſunt tantum cauſæ ſine qua non permanet operari.

Facultas eſt cauſa undè actio prodit, vel naturalis poteſtas animæ per ſemetipſam inſtituta operari; unde Actio in activa motione procedit; operatio perficitur actione; ſic caro, ſanguinis Actio quidem eſt operatio, ut ſanguificatio, *&c.* non è contra ſicut caro eſt operatio, non actio Naturæ.

Facultas & actio eſt triplex. 1. Naturalis, etiam in plantis & brutis, vocata concupiſcibilis, & variatio diffuſa in quacunque parte à jecore, & habet quatuor

quatuor ſubſervientes partes, attractantes, retinentes, conquoquentes, expellentes; quædam communes partes habent facultates, ſicut ſtomachus, ſibi & aliis; quare utuntur fibris, ſed coctio perficitur calore & facultate.

2 Vitalis emittens vitam à corde. 2. Animalis, à cerebro per nervos emittit ſenſum & motionem.

Nunc actiones conſiderantur in ſalute & ægritudine cum illæſæ & læſæ oſtendunt ſe; & ob prædictionem.

Actio nunquam eſt læſa in naturalibus organis, ubi facultates inſitæ, ſed pars afficitur; ſed animalia organa habent principalem ſenſum & motionem aliundè, ſic Actio deſtruat partem illæſam.

Naturalis facultatis actio eſt triplex. Nutritio, converſio alimenti in ſubſtantiam viventis ponderis, quæ facta eſt triplici

triplici coctione. Chylefacta quæ nutritio adjuvatur à jecore, & partibus calidis, eſt ſedes jejunii, propter exquiſitum ſenſum, nam jejunium eſt dolor concupiſcendi cibum, nutritur à ſanguine, non chylo, feces mixtæ chylo extruduntur & tinetæ bile; urina eſt excrementum hujus coctionis; chylus coctus detruditur à piloris ad inteſtinas partes, meſeraicæ venæ ſibi attrahunt quicquid ſervile eſt, & tunc vertitur ad jecur & ibi fit ſanguis.

Et ita eſt ſecunda coctio & emittitur ad omnes partes corporis, ſicut in Anatomia quæ eam aſſimulat, quæ meri nutrimentum eſt: ita in venis & arteriis ignotus eſt humor haud abſimilis ſanguini liquefaciens partes ſubſtantiæ, vocatur Ros, adhærens, Cambium, perfecte aſſimulatus gluten, & hi ſunt Arabiorum humores ſecundarii.

2. Auctio

2. Auctio, quæ eſt amplificans corpus in longitudine, & latitudine, & profunditate, donec acquirat plenam magnitudinem; ſed Calor & Humor decreſcunt, donec pondus ceſſet.

3. Generatio eſt opus naturalis facultatis propter propagationem ſpecierum, vel motio novæ ſubſtantiæ; cum animalia non ſint perpetua, quicquid non poſſunt efficere in individuis, obtinent in ſpeciebus.

Nunc Generatio perfectorum animalium procedit à mixtione ſanguinis maſculini cum fæmineo, & conſiſtit in alteratione, reddens ſubſtantiam & formam, & conjunctionem partium formæ.

Semina junguntur in vulva unde conceptio prodit, tunc plaſtica facultas facit tria membrana involventia fætus, & conformat omnes partes, nam carent alterna ope, neque for-

mantur primo vegetativâ anima; tunc ſenſitivâ, denique rationali, nam organa ex his omnibus ſunt. Et nunc habens locum paratum incipit nutriri, per ſpatium trium menſium movet, nam antea nec habet animam, nec motionem; ſeptimo menſe anima eſt vitalis.

Vitalis facultas eſt media inter naturalem & animalem & eſt in corde; huc refertur puls & reſpiratio: Quarum in Anatomiâ.

Animalis virtus eſt motio principalis, ſenſus & intelligentia, quia juncta eſt phantaſei, aliter non eſt facultas organica. 1. Senſitiva, externi ſenſus ſunt viſus cujus objectum eſt aliquid viſibile, calor vel lux; Organon eſt oculus, Cryſtallinus humor, aliæ partes tantum ſubjectæ.

Auditûs objectum eſt ſonus. Olfactionis objectum eſt odor, Guſtûs objectum eſt ſapor,

ſapor, tactus objectum eſt, primæ & ſecundæ qualitates, organon, membrana & nervi.

Internus ſenſus ſive principalis facultas eſt triplex, phantaſis, ratiocinatio, memoria: communis ſenſus eſt tanquam aliorum centrum & judex, diſtinguit inter calorem, ſonum, & alia objecta.

Phantaſis diſtinguit & apprehendit omnia objecta & formas productas ab externis ſenſibus.

Ratiocinatione meditamur in receptas ſpecies: memoria conſervat res cognitas.

HYGIENA.

PRoximè res non-naturales conſiderari debent, ita vocantur quia non in corpore ſecundum naturam, ſicut facultas; nec præter naturam, ſicut morbi; ſed inter utrumque, nam cibus parcè ſumptus nutrit corpus, ſi non, offendit.

Sex ſunt uſus alimentorum. Aër conſideratus in ſubſtantia, qualitate, occaſione, & uſu; aër purus & pellucidus ſi loci ſitus ſit ad Orientem vel Boream; alti loci ſalubriores; calidi augent bilem & febrim, *&c.* frigidæ diſtillationes obtrudunt tranſpirationi, promovent infirmam coctionem, ſed offendunt infirma corpora.

Motio comprehendit omnia exercitia; undè tres commoditates; duritia inſtrumentorum à mutuâ attritione; auctio inſiti

ſiti caloris, & vehemens motio ſpirituum.

Actiones & ſalus ſequuntur duritiem inſtrumentorum; coctio, diſtributio, nutrimentum, expulſio ſequuntur auctionem caloris; & vehemens motio ſpirituum purgat renes, expellitque Excrementa.

Cibus & potus alimenta vocantur, & reficiunt corpora; non nimis diſſimilia corpori eſſe debent, ſicut Lapides, *&c.* ſed animata, ſicut plantæ, vel animalia, vel indè prodeuntia ſicut lac, vinum, *&c.* ſubſtantiæ tantum quantum bonum ſuccum producit.

Quantitatis tantum, quantum natura requirit, nè morbos efficiat.

Potus ſitim expellit & eſt vehicula cibi:

Ut vites pœnam, de potibus incipe cœnam;
Incipe cum ſucco, ſucco finire memento.

Somnus concoquit cibum & humores, & corrigit mentis morbos.

Paſſiones ſunt turbidæ motiones animi.

PATHOLOGIA.

MOrbus eſt præternaturalis affectio, lædens primo actiones, quorum tria ſunt genera. Similar, Organicus, & communis.

Similar eſt morbus, & eſt æqualis in omnibus partibus & abſque dolore, ſicut in febre, vel inæqualis ſicut Anaſarara, tumores, *&c.* & eſt cum vel ſine materia ſimplici vel compoſita ſicut in Phyſiologia.

Organicus in mala conformatione eſt quadruplex; compoſitio, numerus, magnitudo, ſitus.

Mor-

Morbus Communis, ad ſimilarem & Organicum vocatur Solutio unitatis; cujus ſortis ſunt vulnera.

Cauſa eſt præternaturalis affectio, producens morbum; quadruplex eſt.

Materialis, formalis, finalis, & efficiens; ſicut Solis calor producit febrim; ut enſis externa eſt certa cauſa vulneris ſed non procatarctica quia non requirit diſpoſitionem.

Antecedens eſt ipſa morboſa diſpoſitio inventa in humidis morbis, & ſæpe avertitur remediis, ut non offendat; cum actualiter lædit, vocatur conjuncta vel continens, qua poſita, ponitur morbus, ſublata tollitur; eſt tantum in humoralibus, ſemper immediata non contra; ſicut enſis immediata eſt cauſa procatarctica: Plethora antecedens, ſanguis fluens ad latus continens.

Nunc evidens eſt contingens ut enſis, *&c.* neceſſaria ut ſex naturalia, quibus addi poteſt contagio, *&c.* & antecedens offendit in quantitate vel primâ vel ſecundâ qualitate, cui addi poteſt putrefactio.

Quantitas (ſi non in defectu ſicut in febre) vocata Plethora, qualitas Cacochymia.

Plethora eſt æqualis redundantia omnium humorum, vel ſolius ſanguinis.

Cacochymia fit defectu concoctionis, vel ſex non naturalium *&c.*

Differentiæ Accidentales ſunt neceſſariæ, ut noſcantur Cauſis & ſubjectis.

Morbus eſt magnus ſymptomatibus, cauſis, excellentiâ partium; ſi brevis & magnus, eſt acutus; cujus ſortis ſunt perperacuti, deſinentes intra quatuor dies, peracuti intra ſeptem, acuti intra quatuordecim, poſt acutos exdecidentia.

Morbi

Morbi ſunt vel ſporades (*i. e.*) varii generis invadentes multos ſimul; ut unum cum Ophthalmiâ, alterum pleuritide, aut communes ejuſdem generis & opprimunt varios ſimul; & ſunt vel endemei (*i. e.*) familiares eidem regioni, ſicut ſtrumæ Hiſpanis.

Denique morbi habent quatuor tempora ſecundum motionem morbificarum cauſarum.

Symptoma ſequitur morbum ſicut umbra corpus; cujus tres ſunt partes; 1. actionis, læſæ partis, diminutæ per ægram facultatem; 2. Excrementorum offendentium in ſubſtantia, cum bonus ſanguis evacuetur; vel lapides, vermes &c. 3. Qualitatis mutatæ ab actionis læſa parte & excrementis.

SEMEIOTICA.

Signum oſtendit aliquid aliud naturale ut flens.

Pars malè affecta noſcitur actione læsâ, excreta, ſitu, dolore, proprio ſymptomate, cui additur ſexus, ſenectus, mos, *&c.*

Idiopatheticus (*i. e.*) primarius morbus eſt permanens, ſympatheticus irritus morbo alterius partis, eſt quietus, vel affligit invicem.

Species morbi noſcitur, Excretione. Dolore. Naturâ partium. Propriis accidentibus. Præcedentibus cauſis, diſpoſitione corporis, *&c.*

Morbus malignus noſcitur, 1. Naturâ, ut lues venerea. 2. Cauſis, ut aër putrefactus, corrupti humores. *&c.* 3. Symptomatibus.

Pulſio

Pulſio oſtendit vim cordis, Urina naturam jecoris, renis, ſplenis; tamen ſemper memento quod pulſus incertus, urina fallax, dejectiones fideles; ſed omnia hæc variantur naturalibus, non naturalibus, & præternaturalibus rebus.

Inſpicias urinam manè calidam intra ſex horas.

Prognoſtica ſunt valdè difficilia, colligi poſſunt à prædictis; in acutis non ſunt certæ prædictiones vitæ & mortis, nec in principio morbi non ceſſat in quarto die. Errores ægrotantis & ferventes mutationes, quas nec artifex prævidet nec imperat.

Si eventûs eſt ſignum Criſis vel Lyſis, neceſſarium eſt perſcribere diætam & remedia; vehemens pugna eſt Cryſis, nulla Lyſis; Cryſis eſt ſubita mutatio ad ſalutem vel mortem; præcipuè ſalutem.

Si intercepta Alvus pauca nigra & in ſpiras circumducta dimiſerit, & per nares eruptio fiat, malum, ob magnum incendium viſcerum.

THERAPEUTICA.

INſtruit medicos cito ſanare, tuto & jucundè aptis remediis & indicationibus.

Prima indicatio contrarietatis removens cauſam, vocatur præſervatio.

Similar morbus requirit mutationes humore; calida potius quam frigida, arida.

In Organico, obſtructio optat aperientia, in connexis morbis aliquando aliquis cum curetur, alter non ceſſat, ſicut inflammatio in ulcere primo removi debet.

In cauſis, ſubſtantia, quantitas, qualitas, locus, motio inſpiciuntur.

Vapo,

Vapor, diſcuſſio, quantitas vacuatio, qualitas, alteratio motio movendi, ſi immoderatè abſtringuntur, vel revelantur.

1. Pars mittens, indicans revulſionem in motione denota; 2. Recipiens, adſtrictio, vel derivatio. 3. Pervia, interceptio; ſi humores ſunt nimis quieti accipe attenuantia. 1. Febris in frigido corpore difficilior eſt, & requirit frigida medicamenta. 2. Actio ſi privata eſt, accipe remedia fortiter, ſi publica contra; non omnia ſemel, ſed variis temporibus, nec omittens corroborantia.

Quoad remedia nihil hanc nobilem Artem tam reddit conjecturalem, quam quantitas, tempora, motiones; ſymptomata morborum, oſtendunt quando ſunt neceſſaria.

Hæc de duabus Phyſicæ partibus, *ſcil.* Hygiena & Therapeutica breviter præpoſui quibus etiam tres alias addidi;

Phy-

Phyſiologiam , Pathologiam & Semeioticam , quo melius ſequentia pateant ; ſi quis id genus plura cupit , conſulat Authores ſatis multos , qui de hiſce fuſiùs , vix autèm , ni plurimùm fallor, ſuccinctiùs ſcripſerunt.

De

De
Anatomia in Genere.

CAP. I.

STudium Anatomicum omnibus Naturæ Myſtis jucundiſſimum eſt, ſed Medicis & Chirurgis ſummè neceſſarium.

In hoc quædam præcognita ſunt valde neceſſaria, & ſine quibus Ars ipſa (ut hodie tractatur) non poteſt intelligi, ſed in his ea quæ notatu tantum ſunt digniſſima breviter, ſecundum Methodum à nobis inſtitutam attingamus.

Præcognita ſunt definitio & neceſſariæ diviſiones totius Artis in genere.

Ana-

Anatomia eſt artificioſa ſeparatio partium ſectione, inſtituta ut totum Corpus, uſusque partis cujuſque melius cognoſcatur.

Pars eſt Corporea & ſolida ſubſtantia, participuus de vita totius, & alicui functioni vel uſui ſubſerviturus.

Pars dupliciter dividitur, vel reſpectu ſubſtantiæ vel Functionis.

Reſpectu ſubſtantiæ, in ſimilares vel diſſimilares.

Partes ſimilares ſunt quæ in partes ſibi ſimiles dividuntur, ita ut earum particulæ ſint ejuſdem naturæ & ſubſtantiæ.

Partes ſimilares ſunt decem, *Os, Cartilago, Ligamentum, Membrana, Fibra, Nervus, Vena, Arteria, Caro, Cutis.*

Partes diſſimilares conſtant ex diverſis partibus, ut Caput, Brachium, Digitus.

In reſpectu Functionis dividuntur in Organicas & Inorganicas.

Organi-

Organicæ ſunt quæ peragendis actionibus ſunt deſtinatæ.

Non Organicæ, quæ ſimpliciter uſum habent, nullam vero actionem obeunt, ut Cartilagines, Pinguedo, Pili.

CAP. II.

De Oſſibus.

OS ſimilaris pars eſt, frigida & ſicca., conſtituta ex ſemine, ut corpus redderet firmum, & ejus motum adjuvaret.

Naturaliter. 1. Durum eſt. 2. Perioſtio inveſtitum. 3. Album, rubedine aliqua interſtinctum. 4. Cavum aut ſpongioſum. 5. Circa extremitates cartilagine incruſtatum. 6. Læve. 7. Pingui humore humectatum.

Nutri-

Nutritur à ſanguine per Arterias, (quæ ubique præterquam in maxillâ inferiori, tam exiles exiſtunt, ut eas omnino oſſibus denegent Scriptores magni) ſed præſertim à Medullâ in oſſibus contenta.

Medulla hæc membranâ continetur, & omni prorſus ſenſu caret. In fiſtulis majoribus rubicunda eſt, in minoribus alba, in oſſibus ſpongioſis mollis & ſucculenta.

Senſum à tunica tegente mutuatur, nervos enim vel acutiſſimus nondum vidit.

Connectuntur Oſſa partim ad firmitatem majorem, partim ad meliorem motum.

Conjunctio quæ eſt ad firmitatem eorum *Syntheſis* dicitur, eſtque duplex.

1. *Sutura*, qualis eſt in oſſibus Cranii.

2. *Harmonia* quæ eſt per lineam, rectam aut obliquam, qualis in maxillâ ſuperiori.

3. *Gom-*

3. *Gomphoſis*, qualis dentium cum maxillis.

4. *Synchondroſis* quæ fit mediante cartilagine, in oſſibus Pubis, Sterno.

5. *Syneuroſis* quæ ope ligamenti, ut Oſſis Femoris cum Iſchio.

6. *Syſſarcoſis*, quæ acceſſione carnis, ut in Oſſe Hyoide.

Conjunctio quæ ad motum *Articulatio* vocatur, eſtque duplex.

1. Diarthroſis ſive Articulatio laxior.

2. Synarthroſis ſive Articulatio ſtrictior.

Utraque tribus modis perficitur. Horum, 1. Enarthroſis cum ſinus Os excipiens magnus, proceſſus Oſſis excipiendi inſignis, qualis eſt Femoris cum acetabulo Iſchii.

2. *Arthrodia*, cum ſinus ſuperficialis; proceſſus minor, qualis eſt in occipitis Oſſe, & vertebrâ primâ colli, *&c.*

3. *Gin-*

3. *Ginglymus* cum Os unum excipit ſuo ſinu proceſſum alterius, & contra, Os alterum ſinu proceſſum prioris, qualis in oſſe Femoris, & tibiâ, in humero & ulnâ.

Numerus Oſſium in pueris major eſt, quam in adultis, nam ſucceſſu temporis plurima eorum firmiter adeo coaleſcunt, ut ſeparari amplius nequeant; in his quoque imminuitur numerus, cum proceſſuum variorum oſſiculorum nulla omnino habeatur ratio. Hinc eſt quod alii 360, alii 304, alii 249, oſſa numerent.

Uſus oſſium, 1. Fundamentum præbere Corpori. 2. Cum carne eidem formam dare. 3. Motum adjuvare. 4. Partes varias defendere.

Oſſa licet ſuis locis in ſpecie nobis deſcribenda, attamen cum Anatomicus perfectus evadere nullus poſſit, niſi ante omnia optimè oſſa cognoverit, Skeleton

ton hic loci exhibere conſultum judicamus.

CAPITIS Oſſa dividimus in Cranium & Maxillas.

Cranium octo oſſibus conſtat.

1. Os Frontis.

2, 3. Oſſa Sincipitis.

4, 5. Oſſa Temporum.

6. Os Occipitis.

7. Os Sphænoides.

8. Os Ethmoides.

Maxilla ſuperior, 11. Oſſibus conſtat, utroque nempe latere quinque ſunt, quibus accedit unum impar. Horum

1, 2. *Os Zygomaticum.*

3, 4. *Os Lachrymale.*

5, 6 *Os Maxillare.*

9, 10. *Os Palati.*

11. *Vomer.*

Maxilla inferior unico tantum oſſe gaudet, ſuis Alveolis excipiens *Dentes* 32 quorum

4 *Primores.*

2. Canini, ſive Oculares.

Reliqui omnes Molares, ſive Maxillares.

AURIS,

AURIS, internè quatuor oſſicula continet, quæ vocantur.

1. Malleus.
2. Incus.
3. Stapes.
4. Os orbiculare.

Os unicum exhibet os, Hyoides dictum.

Collum vertebris componitur ſeptem, ex his.

1. *Atlas* dicitur.
2. Epiſtropheus.
3. Axis.

Reliquæ nomine carent.

Pectoris Oſſa ſunt ſuperiùs *Claviculæ duæ* in Latere *Coſtæ veræ* 14. *Spuriæ* 10. in univerſum viginti quatuor. Anteriùs Sternum cum cartilagine euſiformi.

Dorſum parte ſuperiore *Scapulas* duas offert, mediâ *vertebras* 12.

Abdomen poſteriùs exhibet vertebras Lumborum quinque quibus cohæret *Os Sacrum*, uti huic *Os Coccygis*.

A Latere Oſſis ſacri *Os innominatum*, ſive *Coxæ* quod dividitur, 1. In *Os Ileum* quod maximum eſt. 2. *Iſchion*, quod infimum. 3. *Pubes* quod Anticum.

Brachium unico oſſe conſtat quod Os brachii ſive Humerus vocatur.

Cubitus duobus, quorum ſuperius Ulna, inferius Radius.

Metacarpus octo oſſicula continet, quibus nomina nondum impoſita ſunt. *Carpus* quatuor.

Digiti quindecim, quivis enim internodia tria habet.

Præter hæc, circa articulos digitorum Oſſa Seſamoidea, 10, 12, 15 aut 20. reperiuntur.

Femoris Os unicum eſt.

Crus duplici Oſſe conſtat; horum unum, quod internum *Tibia*, alterum quod externum *Fibula* dicitur.

Hæc inter & os femoris anteriùs collocatur *Patella*.

Tarſus

Tarſus ſeptem oſſa habet quæ ſunt. 1. *Tarſus* ſive Aſtralagus. 2. Calx, ſive Os calcis. 3. Os Naviculare, ſive Cymbiforme. 4. Os Cuboides, ſive Teſſeræ, 5, 6, 7. Oſſa cuneiformia, ſive Sphænoidea.

Metatarſus oſſa exhibet quinque.

Digitorum oſſa 14. ſunt, in Pollice enim duo tantum.

Oſſa Seſamoidea, & hic 10. 12. aliquando 15 aut 20, inveniuntur.

Skeleton Figura.

CAP.

Figura Skeleton.

a a Os Frontis.
b Os temporis.
c c Duo oſſa Naſi.
d d Oſſa jugalia.
e e Oſſa Maxillæ ſuperioris.
f f Maxilla inferior.
g g Dentes in duabus Maxillis.
h h h h Vertebræ Cervicis, Thorax, Lumbi, & Os Sacrum.
i i Clavicula.
k k Scapula.
l l Proceſſus earum primus qui Oſſe humeri articulatur.
m m Secundus, dictus Acromium.
n n Oſſa Sterni.
o o Os Humeri.
p p Caput ſuperius interiuſque quod cum ſcapula articulatur.
q q Caput ejus ſuperius & exterius quod implantationi ligamentorum inſervit.
r Caput interius Appendicis ejus inferioris quæ ulnam recipit.

s Caput exterius ejuſdem Appendicis quæ Radium recipit.

t u Duo Tubercula Oſſis humeri. *t* internum. *u* externum.

x Ulna.

y Radius.

z z Oſſa octo carpi.

A A Oſſa quatuor Metacarpi.

B B Digiti quatuor & pollex, quæ duo ex tribus oſſibus conſiſtunt.

12 12 Coſtæ duodecim.

α α Os Ileum.

β β Coxendix.

γ γ Os ſacrum.

δ Os pubis.

ε ε Convexio Oſſis Ilei & coxendicis cum ſacro.

ζ ζ Tubercula coxendicis.

ζ ζ Interiora, *η η* exteriora.

θ θ Femora.

ι ι Cervix Femoris.

κ κ Caput ſuperius Oſſis femoris quod in Acetabulum coxendicis receptum eſt.

λ λ μ μ Throchanteres duo.

Inte-

λλ interior. μμ exterior.

νν Capita duo inferiora Oſſis Femoris.

ξξ Patella.

οο Tibia.

ππ Fibia.

ρρ Talus.

σσ Os naviculare.

ττ Oſſa alia Tarſi.

υυ Oſſa quinque Metatarſi.

ωω Oſſa quatuordecim digitorum.

CAP. III.

De Cartilagine.

C*Artilago* pars eſt ſimilaris, ſpermatica, ligamento ſiccior duriorque, at oſſe humidior, molliorque, , articulationem faciliorem reddens, parteſque varias ab externis injuriis defendens.

Differentia. Molliores quædam ſunt, præſertim circa articulos, quædam duriores, & arti-

 culos

à Naturâ oſſium haud multum recedentes.

Nutritur per *Arteriolas.*

Nec nervis nec membranis, adeoque nec ſenſu gaudet.

Uſus eſt facilitare motum, & partes quasdam ab injuriis externis tueri, unde ipſa injuriis vix obnoxia.

CAP. IV.

De Ligamentis.

Ligamentum pars ſimilaris eſt, ſpermatica, ſicca, oſſibus firmiter adhærens, & partes Corporis mutuo colligans.

Differentia. Lata quædam ſunt & *Membranoſa*; quædam *rotunda* & *nervoſa.*

Notandum hic, quod hæ voces *membranoſum*, & *nervoſum*, ſcriptoribus & practicis ſint uſitatiſſimæ, & quod quam plurimos illorum ſeduxerint: at ſcire oportet, ſolam formam exter-

externam hic reſpici, neûtiquam internam eſſentiam, utraque enim Ligamenta, membranacea æque ac nervoſa, omni ſenſu carent, qualia minimè eſſent, ſi verâ nervi aut membranæ ſubſtantiâ conſtarent.

Ligamentum nullum cavum eſt, ſi *teretia Ligamenta* Uteri excipias, ex ſe quoque omnia *motu ſenſuque* deſtituuntur.

Uſus eſt partes Corporis, oſſa imprimis, connectere, atque à continuâ luxatione conſervare.

CAP. V.

De Membranis.

MEmbrana *pars eſt ſimilaris, ſpermatica, lata, mollis, dilatabilis, alba, partes inveſtiens, ſenſumque iis adferens.*

Differentia. Tenues valde quædam ſunt, aliæ craſſiores,

nonnullæ carneæ, pleræque non item.

Partes quæ inveſtiunt propriæ *Membranæ* dicuntur, quæ humores continent *Tunicæ*, quæ cerebrum ambiunt *Meninges*.

Senſu prædita ex ſeipsâ, membranæ enim omnes ſenſiles ſunt, imo ipſi Nervi quod ſentiant membranaceæ eorum ſubſtantiæ debetur.

Membranæ itaque ſolæ tactûs verum organum, huic ſpiritus animales inſerviunt.

Uſus eſt, 1. Partes corporis inveſtire. 2. Ab injuriis defendere. 3. Conjunctas ſervare. 4. Roborare. 5. Senſu donare. 6. Vaſorum oſcula claudere, ut ſanguis nutritius ſubito nimis in partem deferatur, aut ex ea in venam ipſam. 7. Partes quaſdam ſejungere.

CAP.

CAP. VI.

De Fibris.

F*Ibra* eſt pars ſimilaris, ſpermatica, per cutem, carnem, & membranas diſperſa, quæ firmiores eas reddat, diſtenſasque naturaliter, naturali modo contrahat.

Differentia. Quædam ſunt rectæ, quædam obliquæ; quædam Tranſverſæ, & quædam rotundæ.

Rectæ attrahunt, obliquæ expellunt, tranſverſæ retinent, rotundæ conſtringunt. Et hoc efficiunt haud adeo virtute propriâ & ſingulari, quam quidem communi toto membro, cui inſerviunt, & à quo ſenſum alimentumque ſuum naſciſcuntur, nam per ſe ſenſu omni carent.

Uſus eſt, membranas, cutem & muſculos roborare, & ubi di-

latatæ fuerint in naturalem ſtatum deducere.

Ipſe ſanguis an fibras habeat, uti multorum eſt opinio, & nobis valde veriſimile videtur, aliàs opportunior erit dicendi locus.

CAP. VII.

De Venis.

VEna pars eſt ſimilaris, ſpermatica, membranoſa, rotunda, cava, Arteriis ubique per Anaſtomaſes juncta, ſanguinem ulteriori coctione indigentem ex iis recipiens, cordique & Hepati adferens.

Differentia. Quadruplices in corpore noſtro venæ reperiuntur. 1. Vena Cava. 2. Vena Portæ. 3. Vena Pulmonalis. 4. Venæ Lacteæ, poſtremas hic enumeratas infrà deſcripturi ſumus,

mus, ubi multo commodior nobis erit occaſio.

Vena Cava & Porta ex Hepate originem ducunt, ſunt qui illam ex corde prodire volunt, argumento ſatis infirmo, & à nondum in Lucem editis embryonibus deſumpto. At vero cum radices ejus plurimas in Hepate reperiam, paucas aut nullas in Corde, imo minime eam Cor ipſum intrare obſervem, ſed tantum auriculæ ejus dextræ conjungi, antiquam potius ſententiam amplector, Hepati honores eos libens concedens quos ipſi competere cenſeo.

Radices Venæ cavæ & Portæ in Hepate Anaſtomaſibus multis uniri, Anatomici diligentiſſimi apud ſeculum prius ſibi perſuaſerunt, at curioſa poſterorum inquiſitio clare & invenit & demonſtravit, eas quidem ſibi mutuo attingere, ſed nequaquam hoc modo inter ſe uniri,

ut ſanguis ex unâ in aliam tranſeat ; & interim extremitates dictorum vaſorum , mediante parenchymate hepatis tantum ſibi invicem participare, ut lac aut aliud quid liquidi in venam portæ Syringa immiſſum, ad oculum ſine aliqua Hepatis & venarum læſione in venam cavam leniter urgeri & flari poſſit, qua de re vide Gliſſenii Anatomiam Hepatis. p. 272.

Tunicâ tantum unicâ venæ præditæ ſunt variiſque intus valvulis, maxime in externis artubus.

Nutriuntur ſanguine per *Arteriolas* accedente, minime Venis ipſis contento.

Tactu gaudent & à ſeipſis & aliquando etiam à Nervis.

Uſus eſt ſanguinem non ſatis elaboratum ab Arteriis excipere, cordique ac Hepati quo perfectiùs coquatur reſtituere.

Methodi melioris in ſequenti-

bus

tibus obſervandæ gratiâ, venas omnes in ſpecie hic deſcribere, ſuoſque dividere in ramos, cogimur.

Vena Cava, ex Hepate uti jam ſupra diximus, originem ſuam trahit, & in *Truncum* dividitur *aſcendentem* & *deſcendentem.*

Aſcendens qui major, diaphragma perforat, in quatuor ramos dividendus. Horum

1. *Phrænica* dicitur, per diaphragma & Pericardium ſe diffundens.

2. Coronaria, cordis baſi dicata, ex ipſo trunco, poſtquam Pericardium penetravit, orificioque amplo, & carnoſo; auriculæ cordis dextræ interiùs unita procedens.

3. Azygos, ſive ſine pari, à trunci ejuſdem, ubi aſcendens Pericardii partem ſuperiorem tranſiit, latere dextro prodiens. Præcipuos ramos coſtis octo inferioribus exhibet, hinc,

hinc, circa diaphragmatis appendices carneas, ventris imi cavitatem intrat, ubi in latere ſiniſtro venæ emulgenti, in dextro trunco cavæ, inſeritur.

4. Subclavia, ex qua ſurſum deorſumque Ramuli varii prodeunt. Horum ſuperiores ſunt

1. *Muſcula ſuperior.*

2. *Jugulares externæ & internæ.* Externæ utroque latere, (modo ſimplex, modo duplex) collum, caput, & faciem accedunt; internæ meningem craſſam cerebri, cujus ſinui tertio major ejus ramus unitur.

Inferiores ſunt

1. Intercoſtalis, coſtis quatuor ſuperioribus, earumque intercoſtalibus muſculis, inſerviens.

2. Mammaria, quæ ad mammas defertur.

3. Mediaſtina, quæ ad Mediaſtinum & Thymum.

4. Cervicalis, quæ ad cervicem.

5. Muſ-

5. Muſcula inferior, quæ ad cervicis Muſculos.
6. 7. Thoracica ſuperior & inferior, quæ ad Thoracis muſculos.
Subclavia, hæc Thorace egreſſa Axillaris dicitur, brachia hinc accedit, ubi in ramos tres, inſignes valdè, dividitur. Sunt hi—
1. *Cephalica*, in manu, inter digitum minimum ipſiq; vicinum ſalvatella dicta; Rami ejus variè ramis medianæ miſcentur.
2. *Baſilica*, ſive Jecoraria.
3. *Mediana*, quæ ſimiliter ac ramuli alii, ex Baſilicâ prodit.
Deſcendens truncus, qui minor indiviſus ad vertebram Lumborum quartam ubi devenit, communicat
1. *Adipoſam* membranæ renum.
2. *Emulgentem*, mediocri orificio præditam, renibus ipſis.
3. *Spermaticam* teſtibus.
4. *Lumbares duas tres* aut *qua-*
tuor,

tuor lumbis eorumque verte-
bris.

Oſſi ſacro vicinior in ramos duos magnos, *Iliacos* ſeparatur. Hi antequam pedes accedant truncus ipſe exhibet.

1. *Muſculam ſuperiorem* muſculis lumborum & Peritonæo.

2. *Sacram modo ſimplicem, modo geminam*, oſſi ſacro.

3. *Muſculam mediam* natibus.

4. *Hypogaſtricam veſicæ*, ejuſque collo, ſphincteriani, utrique collo.

5. *Epigaſtricam* muſculis abdominis, & Peritonæo.

6. *Pudendam* pudendis.

7. Muſculam inferiorem Coxæ articulo.

Iliaci rami quam primum ventris cavum reliquerunt Crurales vocantur.

Ab his procedunt.

1. Iſchiatica minor coxæ, cuti, & muſculis.

2. Iſchiatica major coxæ, deinde omnibus pedis digitis.

3. Popli-

3. Poplitica popliti.

4. Suralis, muſculis ſuræ.

5. Saphæna, genu, malleolo, pedis extremi parti ſuperiori, pollicique dicata.

Vena Cava ubi Cor egreditur, Valvulas tres interiora ſpectantes, tricuſpidales, accipit, ad id, ut ſanguis liberè Cor intrare, redire minimè, queat.

Uſus ejus eſt ſanguinem crudiorem ab Arteriis accipere, cordique remittere.

Vena Porta, venâ cavâ longe minor & laxior, ex venâ Umbilicali oritur, variiſque radicibus Hepati inſeritur. Extra id in Truncum & ramos dividitur, quorum omnium diſtributio ad partes imo ventre contentas varias.

Ex Trunco prodeunt.

1. *Gaſtro-ipiplois*, omento & Ventriculo.

2. *Inteſtinalis*, Inteſtino duodeno.

3. *Cyſticæ gemellæ*, veſicæ felleæ.

4. *Ga-*

4. *Gaſtrica minor* latere ſiniſtro ventriculi inſervientes.

Dividitur deinde Truncus hic in ramos duos magnos Splenicum & Meſenteriacum.

Splenicus Ramus Pancreati quandoque adſitus, aliquando id tranſiens, quatuor ramulos promit, quamprimum Pancreas reliquit. Suntque hi

1. *Vena Gaſtrica major* quæ Lienem accedit, *Venas* tres quatuorve *breves*, inde ventriculo communicans, hæ, in animalibus vivis, cadaveribuſque inflatæ, manifeſtiſſimè declarant, nihil omnino cavitatem ventriculi intrare poſſe, adeoque nec humorem aliquem à Liene accedentem, quod jam longo nimis tempore docuerunt, judicarunt, & ſcripſerunt viri docti, cum intra ventriculi tunicas terminentur, neutiquam in cavitatem ipſam hient.

2. *Epiploica dextra.*

3. *Coronaria ſtomachica.*

4. *Epi-*

4. *Epiploica ſiniſtra.*

Meſentericus ramus ſimiliter in quatuor diſtribuitur alios. Horum,

1. Antiquam appellationem retinet, ramulis quatuordecim pluribuſve per Meſenterium diſtribuendus.

2. Vena Hemorrhoidalis Lienem, uterum, atque Inteſtinum rectum.

3. Vena Cæcalis, Inteſtinum cæcum.

4. Ramus Meſocolicus, inteſtinum colon accedens.

Uſus Venæ Portæ eſt, ſanguinem minus debito elaboratum ab Arteriis aſſumere Hepatique ad perfectiorem coctionem, biliſque ſeparationem adferre.

Vena Pulmonalis (quam Antiquiores perperam Arteriam Venoſam appellarunt cum unica tantum Tunicâ conſtet, ex ſe non pulſet, neque ſanguinem reducat) ex Ventriculo Cordis

Cordis ſiniſtro prodiens, patente orificio, pulmones accedit, ſanguinem imperfectiorem ex Arteriâ Pulmonali accipere, cordique afferre apta.

Antequam Corde egrediatur *Valvulis* gaudet *duabus Mitratibus* mucrone exterioia ſpectantibus, ſanguinis ad pulmones regreſſum impedientibus.

Uſus ejus, ſanguinem ex Arteriâ Pulmonali acceptum, in ſiniſtrum Cordis ventriculum deferre.

CAP.

A
B
B
C
C
S
S
T
T
D
D
N
N
E
F
G
H
I
K
R
R
O
O
P
P
L
L
M
M
Q
Q
V
V
V
V
X
I
L
Z
Z
3
5
5
2
2
4
4

CAP. VIII.

De Venis Externis.

HActenus de Venis Internis, *viz.* Vena Cava, Vena Porta, Vena Pulmonali, Vena Lacteæ, & ejus Ramis.

Nunc pauca loquemur, de Venis Externis, vel propriis pro Sanguinatione vel Phlebotomia.

In Phlebotomia, neceſſitatis tempus eſt cum morbus inducias nullas dat, ob gravitatem ut in peſte, ſquinantia, Pleuriſi, Phreneſi, Apoplexia, & id genus aliis in quibus, electum expectare tempus periculoſum; eo quod citiſſimè interimunt, tempus vero Legis urgens neceſſitas non recipit, quare omni tempore, omni hora, & interdiu & noctu vena inciditur.

Figura.

A In medio frontis aperta, confert oculorum abſceſſibus, hemicraniæ, cephalalgiæ, phreneſi, veſaniæ, delirio & lepræ.

B Venæ temporum inciſæ ex utraque parte frontis, valent contra dolores Aurium, & nimium oculorum rheuma.

C In angulis oculorum, venæ ſectæ conducunt in viſu clarificando, fluxuque avertendo, nebulam ſeu albulam quam ungulam dicunt, diſcutiunt palpebrarumque inverſionem corrigunt.

D Aurium concavitas utrinque venis referta ſingularibus quæ tuſæ ex utraque parte capitis tremorem tollunt, tinnitum aurium auferunt, & novellam ſurditatem accreſcere prohibent.

E Gravedinem capitis & oculorum fluxum curat venâ in ſummitate naſi ſecta.

F Venæ

F Venæ duæ retro aures ex utraque parte valent ad bonam memoriam, & ad mundificandam vultum, à puſtulis, & omnes alias maculas faciei.

G Venæ labiorum inciſæ apoſtemata ore exiſtentia & gingivas infeſtantia tollunt.

H Faucibus oris conferunt puſtulis faciei, ſcabiei capitis, doloribus dentium & mandibularum, Gravedini Capitis, Gutturis & Oris.

I Sub lingua ſectæ valent ambæ contra dolorem dentium, & gingivarum, & contra rheuma capitis, contra apoſtemata gutturis, contra ſquinantiam, & omnia oris vitia.

K Venæ ſub mento conducunt maxillarum dolori, pruritum auferunt, & narium fætorem, dolores faciei & puſtulas, item pectoris dolores.

L Sub axillis ſunt venæ balfores dictæ, quas ſi quis incidi curaret

curaret ridendo vitam clauderet quare ſemper fugiendæ.

M. Tranſiens vena ſiniſtro & curvo modo in ambobus brachiis debet incidi contra dolores pectoris & pulmonis, confectis qui graviter ſpiritum trahunt.

N Vena cephalica à capite habet principatum, hinc inciſa valet contra fluxum oculorum, & contra omnes dolores capitis, & contra caducum.

O Hepatica vena ſi non bene incidatur locum facit tumeſcere, nec non & apoſtemata generantur, & ſpaſmus in brachiis & digitis, feliciter inciſa conducit omnibus doloribus jecoris & ſtomachi & ſplenis, fluxum reſtringit è natibus, tollitque puncturas lateris, inciſio ejus præcipuè & principaliter debet fieri Nonis Maii die poſt feſtum ſancti Chryſoſtomi, id eſt 7. Maii.

P. Me-

P Mediana ſi non bene inciſa fuerit dat ſpiſſiorem ſanguinem, bene vero tacta prodeſt contra omnes dolores membrorum cordis, ſtomachi, coſtarum & laterum, ex errore inciſionis ſaniem peſſimam nutrit, & vulnera ſanioſa, & ad perniciem hominum producit, principaliter fieri debet ejus inciſio Nonis Septembris circa feſtum nativitatis beatæ Mariæ Virginis.

Q Venæ in ambobus lateribus corporis inciduntur contra puſtulas aquaticas & contra Lienteriam.

R Vena inter pollicem & manum in utraque manu aperitur contra dolorem capitis, oculorum, contra febres & fellis effuſionem.

S Vena inter medium & Annularem in utraque manu nunquam incidenda, niſi quod

quod ſummum ſe præcipit aut velit periculum.

T Vena inter minimum digitum, dicta ſalvatella in utraque manu, aperitur contra Iſteritiam, item vitia ſplenis, febribuſque qualitercunque ſubvenit: ac ſi melancholia peccaverit in ſplene nimia repletione, tum in ſiniſtro Latere tundenda, item quando uterus nimis repletus, nec non in apoſtematibus & doloribus renum: In dextra vero parte ſeu manu ſalvatella venit aperienda quando ſanguis peccat in qualitate vel in quantitate vel in utraque; ſi quidem Hepar in dextram, matrix, Splen & Ren, ad ſiniſtrum declinat latus.

U Sub præputio vena ſecta valet contra Hydropiſim & corporis tumores.

X Vena ſuper priapum, commode ſecatur in tumoribus

&

& inflammationibus teſticulorum, & vitiis veſicæ ex urina & calculo generatis.

Y Duæ venæ coxarum & tibiarum, in utroque pede evacuatæ tollunt coxarum, tibiarum & crurum dolores, proſunt Nervorum contractioni & tumoribus.

Z Vena ſub utroque genu aperitur contra apoſtemata & dolores renum, lumborum, & coxarum, & veſicarum, arthriticas præciſiones mirabiliter curat.

1 *AA* Duæ venæ ſectæ in utraque parte conjunctæ pudibundis valent contra omnia vitia; ſtranguriæ, lienteriæ veſicæ & teſticulorum dolores.

2 *CC* Duæ venæ interiores ſub talis in utroque pede quælibet proficua in arena & calculo, mulieribus quinetiam poſt partum non bene purgatis

D malè-

malèque diſpoſitis ad recipiendum ſemen.

3 *BB* Venæ duæ exteriores Zaphenæ ſub talis in utroque pede phlebotomantur contra dolores Ancharum, & contra inflammationes & apoſtemata teſticulorum.

4 Vena utroque pede ſupra pedicam majorem valet contra ophthalmiam & contra faciei puſtulas, item crurum, nec non contra conceptionem.

5 Vena in utroque pede ſupra pedicam minimam, ſecta contra colicam magnum confert emolumentum.

ÆTAS.

Denus ſeptenus vix phlebotomiam (petit annus
Ætatis mediæ multum de ſanguine (tolle;
Si puer atque ſenex tollet uterque (parum

Ver

Ver tollat duplum, reliquum tempus
(tibi ſimplum
Æſtas ver dextras Autumnus Hy-
(emſque ſiniſtras.

TEMPUS.

Quatuor hæc membra, cephe cor pes
(hepar vacuanda
Ver cor hepar Æſtas, ordo ſequens
(reliquas
Hi ſunt tres menſes Maius, Sep-
(tember, Aprilis.

USUS.

Uſum phlebotomiæ ſequentia docent.
Lumina clarificat, ſerenat phlebo-
(tomia
Mentes, & cerebrum, calidas facit
(oſſe medullas
Viſcera purgabit ſtomachum ventrem-
(que coercet.

CAP. IX.

De Arteriis.

ARteria pars eſt ſimilaris; ſpermatica, membranoſa, rotunda, Cava, oſculorum ope venis ubique juncta, ſanguinem nutritium cum ſpiritu vitali, continens, omnibuſque corporis partibus adferens.

Differentia. Duplex hæc eſt, *Magna* ſive *Aorta*, & pulmonalis.

Arteria magna ex ventriculo Cordis ſiniſtro prodit; duplici ubique præterquam in Cerebro, partibuſque aliis mollioribus, *Tunica* conſtat: Narium exterior illi quæ venarum craſſitie ſimilis eſt: at interior quintuplo craſſior eſt, ne, circa partes duras atque conſiſtentes continuo

continuo pulſans, rupturam inſanabilem incurrat.

Valvulas tres, *Sigmoides*, exteriora ſpectantes, accepit.

Orificio vaſto Cordis ex Ventriculo procedens, antequam, Pericardio perforato, in Truncum aſcendentem, & deſcendentem dividitur, cordi coronariam exhibet.

Truncus aſcendens, qui minor, *Tracheæ* incumbens in *ſubclavias* duas ſeparatur, à quibus adhuc Thorace detentis, proveniunt.

1. *Intercoſtalis ſuperior*, coſtis quatuor ſuperioribus.

2. *Cervicalis* muſculis cervicis.

3. *Mammaria*, mammis.

4. *Carotis externa* & *interna* Laryngi, Linguæ, collo, capiti, & cerebro dicatæ.

Thoracem ubi reliquerunt, Axillares vocantur, pectorique nutrimentum adferunt.

1. 2. Per *Thoraciam ſuperiorem* & *inferiorem*.

 3. Per

3. Per *Scapularem.*

4. Per *Humerariam.*

Deinde tendunt ad Brachia, in quibus venæ cavæ ramis accumbunt atque ſuccumbunt, eodem itaque nomine quo illi dignæ.

Truncus deſcendens qui major, thorace adhuc detentus.

1. *Intercoſtalem ſuperiorem* octo inferioribus coſtis exhibet.

2. Phrenicam diaphragmati atque Pericardio.

Hinc, diaphragma ubi perforavit; communicat

1. Cæliacam ventriculo, à quâ Splenica & Gaſtro-Epiploica dextra.

2. 3. Meſentericam ſuperiorem & inferiorem Meſenterio.

4. Emulgentem renibus.

5. Spermaticam teſtibus.

6. Lumbares Lumbis.

7. Muſculam ſuperiorem Abdominis Muſculis.

Tandem in ramos duos Iliacos dividitur, circa diviſionem hanc exhibens 1. Muſ-

1. Muſculam inferiorem.
2. Epigaſtricam.
3. Hypogaſtricam.
4. Umbilicalem.
5. Pudendum.

Extra Abdomen nomen ſuum mutant & Crurales vocantur, ſicque per pedem deſcendunt, venis ubique comites, à quibus nomina mutuari poſſunt.

Uſus eſt ſanguinem nutritium cum ſpiritu vitali ad omnes corporis partes deferre.

Arteria ulmonalis, (quæ malè *Vena arterioſa* appellatur, nam pulſat, & idcirco duplici conſtat Tunicâ, & intra ſe ſanguinem nutritium continet) ex ventriculo Cordis ſiniſtro emergens, duplici ramo Pulmones ingreditur, perque eos variis ramulis diſtribuitur, ſanguinem nutritium ipſis adferens; hic quod in ſanguine non ſatis coctum venæ Pulmonali exhibet, quo, ea mediante, cor-

dis ventriculo ſiniſtro reddatur; & denique per Arteriam magnam omnibus Corporis partibus communicetur.

Valvulæ antequam è Corde egreditur ipſi conceſſæ ſunt *Sigmoides* tres, foras ſpectantes ne ſanguis eam ingreſſus in Cordis ventriculum relaberetur.

Uſus eſt, ſanguinem ex ventriculo Cordis dextro in pulmones deferre, ut eo nutriantur, & quod à nutritione ſupereſt, mediante vena pulmonali in Cordis ventriculum ſiniſtrum deducitur.

Hoc loco Anatomiæ cultoribus notificare placet, præter Valvulas 11 quas in vaſis 4 enumeratis dari indicavimus, *varias alias* in Corde inveniri, proprio adhuc carentes nomine.

CAP.

CAP. X.

De Nervis.

NErvus eſt pars ſimilaris, ſpermatica, membranoſa, rotunda, alba, cava, ſpirituum animantium deductioni inſerviens, ut ita partes corporis mobiles ac ſenſiles evaderent.

Originem ſortiuntur Nervi ex cerebro, dividuntur intra Cranium in 8 paria, extra idem, qui nempe ex ſpinali Medullâ proveniunt in paria 30, horum 7 ex vertebris cervicis, 12 ex Vertebris Dorſi. 5 Ex vertebris Lumborum. 6. Ex oſſe ſacro.

Paria octô intra Cranium à cerebro prodeuntia ſunt.

1. *Par olfactorium* quod proceſſibus Mamillaribus adhæret.

2. *Par opticum*, quod maximum, in medio unitum.

3. *Par oculos movens.*

4. *Par guſtatorium primum.*

5. *Par guſtatorium ſecundum.*

6. *Par Auditorium.*

7. *Par Vagum*, quod Membranis robuſtis inveſtitum, per foramen oſſis occipitis deſcendit ad jugulum, ramulos poſtquam collo Laryngis, Linguæ, oſſiſque Hyoidis muſculis impertivit, hinc in ramum internum & externum dividitur in utroque latere.

Ramus externus dexter dimiſſis aliquot ſurculis ad muſculos pectoris, *Nervum* conſtituit recurrentem dextrum. Confert hic ad ſonum, imo ad tactum quoque in pleura, tunica pulmonis. Pericardio atque orificio ſuperiori ventriculi, cum partes illæ omnes ab eo ramulos nanciſcantur.

Ramus externus ſiniſter recurrentem ſiniſtrum efficit, ad eaſdem ferè partes accedens, quas accedere dextrum diximus, ad Ventri-

Ventriculi orificium dictum delatus dextro jungitur, ſicque progreditur, & ad ventriculi orificium inferius, & ad Hepatis partem inferiorem.

Ramus internus dexter intercoſtali cuivis muſculo propaginem exhibet, Diaphragma ubi perforavit, infimi ventris partes omnes nervo inſtruit circa os ſacrum finem aſſumens.

Rami interni ſiniſtri eadem eſt diſtributio.

8. *Par* linguam movens.

Nervi *Cavitate* gaudent; at vero viſu eam dignoſcere non licet, niſi in Nervis Opticis, atque pudendi.

Uſus eorum eſt ope ſpirituum animalium toti corpori ſenſum & motum exhibere.

CAP. XI.

De Muſculis, ejuſque partibus in genere.

1. MUſculus ſi rectè definiatur, diſſimilar vel Organica pars eſt, (à ſuâ propriâ membranâ, fibroſa carne, tendone, venâ, Arteriâ & Nervo formatus,) à natura velut liberi motûs inſtrumentum conſtitutus.

2. Sunt vel communes vel proprii; communes Muſculi ſunt 3. Vena, Arteria & Nervus: Proprii 3. *viz.* Caro fibroſa, Membranæ ac Tendines.

3. Arteriæ tam muſculis, quam reliquis humani corporis partibus, vitalem calorem nec non nutrimentum deportant.

4. Hæ

4. Hæ communes muſculorum partes appellantur, quoniam æque eis, ac ceteris corporis partibus communes ſunt, quæ eodem vaſculorum genere præditæ.

5. Partes propriæ ſic vocantur, quia muſculo propriæ & peculiares ſunt.

6. Quarum prima eſt fibroſa caro, vel Carneæ fibræ quæ à nonnullis in duas partes diſtinguuntur; *ſcil.* Fibras & Carnem, iterumque fibræ in carneas & membraneas; fibram jam præcedentibus capitulis definivimus.

7. Unicuique muſculo ſit propria ſua membrana, quâ involvitur, atque eam ab aliis diſtinguit cui ejus origo debetur.

8. Ultima Muſculi pars propria, tendo eſt.

9. Omnibus Muſculis, qui ad oſſium motus deſignantur, ſunt tendones quæ iiſdem oſſibus

bus inſeruntur, quæ moturæ ſunt.

10. Tendones nonnunquam rotundæ ſunt, prout in muſculo bicipiti, nonnunquam etiam latæ ut in obliquo & tranſverſo ventris muſculo.

11. Uſus ſive actio Muſculi eſt libera motus.

Muſculorum differentiæ à variis rebus ſumuntur.

1. Ab eorum ſubſtantiis, nonnulli enim ſunt carnei, *ſcil.* Linguæ & Laryngis, alii membranei, velut conſtrictores, aut interni adducentes naſi; alii etiam partim carnei, partimque nervoſi, velut temporales.

2. Qualitatibus, quidam ſunt longi, ut eſt rectus abdominis muſculus, longiſſimus dorſi, *&c.* & alii breves, velut Pyramidalis, abdominis imo; nonnulli lati, alii Anguſti, quidam vero denſi, aliique tenues.

3. Situ, nonnulli vocantur interni, alii externi, quidam ob-

obliqui, arcti, vel tranſverſi.

4. Principio, nonnulli ab oſſibus proveniunt, alii cartilaginibus, prout iſti Laryngis, aliique à membranis quæ alicujus aliûs muſculi tendonem invertunt.

5. Inſertione, ut oculorum muſculus.

6. Compoſitione, ſeu partium varietate.

7. Actionibus, unde quatuor muſculorum differentiæ ſumuntur. 1. Enim nonnulli fraterni ſive congeneres appellantur, quia alii alios in eorum actionibus adjuvant. 2. Alii ſeſe movent ut ſphincteres. 3. Quidam unicam habent actionem ut maxima pars muſculorum, alii varias actiones, velut Maſſeter & Trapezius.

Iſtorum actionum cauſa efficiens eſt anima, vel loco-motiva animalis facultas quæ cum à quodam objecto provocetur aut repugnetur, totum corpus

vel

vel aliquod ejuſdem membrum movet, cujus motûs muſculi immediata ſunt inſtrumenta. At Nervi ſpiritus animales muſculis deportant, nec non mediata ſunt.

De Muſculis ipſis nihil hic addam, ſatis dicturus ſum ſuo loco, ſed duas figuras adjunxi quibus tot muſculos exbibui quot in tam anguſto ſpacio contrahi potuit.

Prima Figura.

Figura

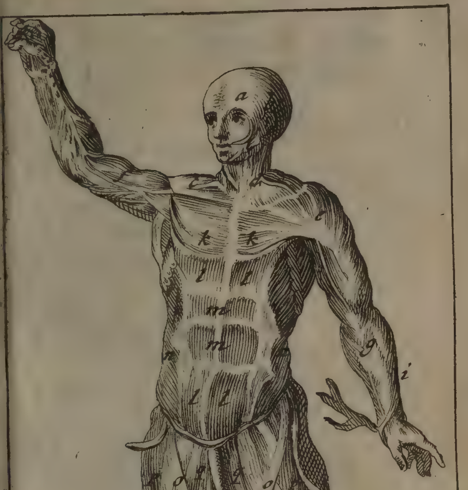

a
c
k
k
l
l
m
m
l
l
g
i
o
o
r
s
s

Figura prima Muſculos in anteriori Corporis parte repræſentat.

a *Muſculus Frontalis.*
b *Temporalis.*
c *Maſſeter.*
d *Maſtideus.*
e *Deltoides.*
ff *Biceps.*
g *Extenſor Carpi.*
h *Carpi conſtrictor.*
* *Pollicis conſtrictor.*
i *Juncturæ tertiæ Pollicis extenſor.*
kk *Muſculi Pectorales.*
llll *Muſculi abdominis recti.*
mm *Linea alba.*
nn *Oblique deſcendentes.*
oo *Muſculus Sartorius ſive Faſcialis.*
pp *Muſculi* Femoris *recti.*
qq *Triceps.*
r *Pars Membranoſi.*
ss *Vaſtus internus.*
t *Vaſtus externus.*

Figura.

Figura ſecunda Muſculos poſterioris corporis partis repræſentat.

a a *Trapezius.*
b *Deltoides.*
c *Supraſpinatas.*
d *Infraſpinatus.*
e *Teres Major.*
f *Brachii extenſor.*
g *Brachialis.*
h *Carpi extenſor exterior.*
i *Carpi alter extenſor.*
k *Muſculus radii longus.*
l l *Latiſſimus dorſi.*
m m *Oblique deſcendens.*
n *Quadratus.*
o o *Glutæus maximus.*
p *Vaſtus externus.*
q *Pars Membranoſi.*
r r *Seminervoſus.*
s s *Semimembranoſus.*
t *Gracilis.*
u *Triceps.*
x *Biceps.*
y *Subpoplitæus.*
z z *Gaſtrocnemius.*
a *Peronæus.*

CAP.

CAP. XI.

De Carne.

CAro pars eſt ſimilaris, ſanguinea, mollis, craſſa cum oſſibus corpori firmamentum præbere, ſpermaticaſque partes tegere, apta.

Differentia. Caro triplex eſt
1. *Muſculoſa.*
2. Glanduloſa.
3. Viſceroſa.

Caro viſceroſa, ſive Paronchymatica rubra eſt, & ſubdura vaſorum fulcimento; variiſque operationibus, nempe pulmonis, Cordis, Hepatis, Lienis, renum, *&c.* inſerviens, de quibus ſuo loco dicetur.

CAP.

CAP. XIII.

De Cute.

CUtis eſt pars ſimilaris, ſpermatica, ſanguine exiguo permiſta, rubicunda, alba, laxa, corpus inveſtiens, & tactui tanquam pro inſtrumento inſerviens.

Cuticula eſt inſtructa, ut tanto magis corpus noſtrum tueatur, poriſque ubique perforata, ut fuliginibus, vaporibuſque inutilibus exitus detur, *Foraminibus* itidem prædita manifeſtis, qualia ſunt Os, Naſus, Auris, *&c.* quorum unus unicuique ſatis eſt perſpectus.

Venas Arteriaſque poſſidet Cutaneas, imo & Nervos.

Uſus eſt Corpus inveſtire, præterquam quod etiam inſtrumentum ſit tactûs.

CAP.

CAP. XIV.

De Pinguedine, Unguibus, & Pilis.

PInguedo, Pili, & Ungues an partibus corporis annumerari debeant, an vero mutilibus corporis excrementis diu multùmque inter doctos agitatur. Verùm ego nemini bene curatam & pinguedine obſitam cutem invideo, neque de Pilis rixari ſoleo, imo non lacerantem unguibus, non facilè lacerabo. Qua de cauſa, ea nec excrementa habenda cenſeo, nec partes propriè dictas.

Non ſunt excrementa dico; corpora enim ſunt communi cum reliquis vitâ nutrimentoque gaudentia, neutiquam alia nutrientia, publicumque in com-

commodum uſus obtinent ſingulares.

Non Partes ſunt propriæ dictæ circumſcriptione enim certâ deſtituuntur, nullamque operationem ſpecialem edunt Pinguedo tempore neceſſitatis & inediæ nutrimentum præbet, Pili vero & ungues ſine læſione totius decurtari queunt.

Adeps, Sive *Pinguedo ſimilaris pars eſt, ſanguine conſtans, mollis, alba, inſenſilis, calorem nativum conſervare, Chylificationem adjuvare, motum facilitare, partes ſiccas humectare, & tempora inediæ corpus nutrire apta.*

Pilus pars eſt ſimilaris, ex abjectiſſima ſanguinis parte productus, partes quaſdam tegens, & aliquomodo exornans.

Exterius quadratus eſt, intùs cavus, coloris varietas temperamento hominum, ætati, aeriſque ſive Regionis conſtitutioni debetur.

Unguis

Unguis pars eſt ſimilaris, ex parte itidem ſanguinis impuriſſima genitus, flexilis, durus, digitos ab externis injuriis defendens, & quodammodo exornans.

Radix ejus ligamento cuidam jungitur, & ob vicinos adſitoſque ei tendines ſenſilis eſt.

Liber Secundus.

DIVISIO

DIVISIO
Corporis Humani.

LIB. II. CAP. I.

CORpus humanum commodiſſimè dividitur in *Ventres* & *Artus*.

Ventres tres ſunt.

1. *Caput*, ſive Regio, aut Cavitas ſuprema, cui Collum additur quod ejus fulcinamentum eſt.

2. *Thorax*, ſive Regio Media.

3. *Abdomen*, *Venter imus*, ſive Regio infima.

Artus ſunt *Manus* duæ, *Pedes* totidem.

Sed quia partes in ventribus contentæ, ſunt maximè fluidæ,

& putrefactioni obnoxiæ, hæ partes primo per Anatomicos diſſectæ ſunt; ſed ante omnes Abdomen, quia inteſtina continens, citiùs corrumpit, & Nares Artiſtæ offendit, & ideo ſecundum Methodum Anatomicam, cum illo, quamvis infimo, incipiemus.

CAP. II.

De Abdomine.

De partibus Ventris hujus externis.

INfima cavitas propriè *Venter* vocatur, dividiturque exteriùs in tres partes.

1. *Epigaſtrium* eſt, cujus latera *Hypochondria* dicuntur.

2. *Regio Umbilicalis*, cujus latera *Ilia* dicuntur.

3. Hypogaſtrium, cujus latera *Inguina* appellantur.

Pars

Pars inferior Piloſa *Pubes* nominatur.

Abdomen ſub integumentis communibus *muſculos* habet decem, utroque latere quinque, ad excrementorum craſſorum inteſtinis contentorum excluſionem magnopere utiles. Suntque hi

1. *Oblique deſcendentes*, quos ſuperiùs Umbilicus, inferiùs in Viro, proceſſus Peritonæi, in muliere ligamentum uteri teres perforat.

2. *Oblique aſcendentes.*

3. *Recti*, lineis tranſverſis in tres quatuorve diviſibiles.

4. *Pyramidales.*

5. *Tranſverſi.*

In medio Abdominis, inter utrumque Muſculum rectum, ex concurſu Tendinum latorum, tenuiumque muſculorum reliquorum *Linea alba* oritur, ſenſilis admodum.

De *Venis*, *Arteriis* & *Nervis*, imi Ventris partium interna-

rum æque ac externarum, libro primo egimus, & ibi etiam quædam de oſſibus adduximus. Hæc curioſiùs examinanti, primo *Vertebræ* occurrunt *quinque Lumborum*, foraminulentæ admodùm, reliquis omnibus longe ampliores, craſſioreſque.

Hiſce ſubjacet *Os ſacrum* triangulare, in adultis ex unico tantum oſſe, in junioribus ex quinque aut ſex conſtans.

Connexum huic *Os Coccygis*, in muliere extrorſum magis flexum, in viro magis introrſum.

Lateribus oſſis ſacri adſtat *Os innominatum* ſive coxæ, ex tribus oſſibus cartilagine junctis compoſitum. Horum

1. Eſt *Os ileum*, multo craſſius in muliere quam in viro.

2. *Os Pubis*, faciliùs ſeparabile ab anteriore parte in Muliere quam in viro.

3. *Os Iſchion* ſive *Coxæ*, ſinu præditum amplo, qui *acetabulum*

ſive *Pyxis* dicitur, capiti oſſis femoris recipiendo dicatum.

CAP. III.

De Abdominis partibus internis.

INternarum partium prima *Peritonæum* eſt omnes alias anterius & poſteriùs ſuperiùs atque inferiùs comprehendens.

Peritonæum eſt Membrana duplex. Origo ejus potiùs à vi membranificâ deducitur, quam à Meningibus cerebri.

Connectitur Diaphragmati & vertebræ primæ tertiæque Lumborum.

Craſſius in Muliere ab umbilico ad Pudendum adeoque fortius, circa Pubis oſſa terminum adſumens.

In viro robuſtius ab umbilico ad Diaphragma, & poſtquam

 vaſa

vaſa Spermatica tanquam in Vagina exceperit, exteriorem Membranam deorſum ad teſtes dimittit, ubi tunicam eorum primam conſtituit.

Intra Peritonæi hujus duplicaturam vaſa quatuor umbilicalia recumbunt.

1. Vena Umbilicalis.

2. 3. Arteriæ duæ Umbilicales.

4. Urachus ab Umbilico proveniens, qui nihil eſt niſi nodus induratus vaſorum dictorum.

In infantibus hæc aperta, in adultis clauſa & in Ligamenta mutata.

Vena Umbilicalis Hepar accedit, Urachus veſicam urinariam, Arteria utraque Umbilicalis arteriæ magnæ ramos Iliacos.

Omentum, ventriculum atque inteſtina calefaciens, pinguis admodum eſt & duplex. Tunicis tamen conſtat tenuiſ-

ſimis

ſimis foraminulis multis pertuſis.

Originem ſumit ex Peritonæo, ſub quo etiam decumbit, plerumque ſe eo uſque extendens, quouſque inteſtinum colon, quandoque tamen etiam ipſi oſſi pubis accumbit.

Ventriculus, chyli officina, ex tribus componitur tunicis; externa communis ipſi cum Peritonæo, intima cum dura Meninge, media propria eſt, iſta Craſſior, illa carnoſa, hæc rugoſa.

Fibras omnis generis habet, carne ſpongiosâ intus incruſtatus.

Situs agnoſcit in Medio hypogaſtrii, vertebris Lumborum incumbens, orificium ejus ſiniſtrum, Os ſive Stomachum dicitur, dextrum Pylorus.

Ventriculo continata ſunt inteſtina Chylum vehentia, excrementaque expellentia. Ejuſdem fermè cum Ventriculo

ſubſtantiæ ſunt, omniumque optimè in craſſa & tenuia dividuntur.

Tenuia reperiuntur tria.

1. *Duodenum*, in quo finem ſuum ſortiuntur veſica fellea, cum ductu Ch ledocho, & ductus novus Pancreaticus.

2. *Jejunum*, in quo venæ lacteæ copioſiores quam in aliis.

3. *Ileon*, quod omnium longiſſimum.

Craſſa etiam tria conſpiciuntur.

1. *Cæcum* cum Appendice vermiformi.

2. *Colon* cum ligamentis duobus externis, & valvulâ internâ.

3. *Rectum*, cum Muſculis duobus Anicratoribus, & conſtrictore ſive Sphinctere uno.

Inteſtina hæc omnia, ope Meſenterii & inter ſe & cum vertebris Lumborum connectuntur.

Meſenterium, membrana conſtat duplici, valida, plurimiſque

que inter Tunicam utramque recumbentibus glandulis. Exiles hæ admodum ſunt, ut omnino aciem oculi fugiant ſed plerumque ſe poſt diuturnum morbum exceptis tribus, produnt; quæ ex naturali conſtitutione majores, teretes, albicantes, & firmiori carne prædictæ, conſpiciuntur.

Maxima earum in Medio meſenterii poſita eſt, & preſſa lac album tenuius, modo craſſius exhibet, quod nil niſi Chylus, idem etiam reliquæ duæ exhibent; quæſitum ſuum plerumque habent in ſiniſtro latere, ſub venâ emulgente ſupra Muſculum Pſoas haud procul à vertebris Lumborum.

Quemadmodum hæ glandulæ plurimas venas lacteas; ita quævis earum ramulum iterum promit, qui mox conjuncti *Venam Lacteam Thoracicam* conſtituunt; quæ modo dicto aſcendens, Chylum cordi ſubminiſtrat.

Pancreas pulvinaris ad inſtar ventriculo ſuccumbit, duodeno inteſtino connexum, in quod ductus ejus noviter inventus ab Auctore *Wirſungianus* dicto, penetrat. Sæpiùs in hoc bilis, nunquam vero ſanguis reperitur.

Lien ſanguinem emendans, humorem acidum continet, quem non per vaſa brevia ad ventriculum, ſed per ramum ſplenicum ad Hepar, ablegat.

Subſtantiâ conſtat rara, tunicâ propriâ, ex Peritonæo minime procedente tecta.

Coloris eſt ex atro rubicundi.

Ventriculi fundo cohæret ope vaſorum brevium, coſtis ſpuriis; reni ſiniſtro, omento atque Peritonæo quoque, & Diaphragmatis parti carneæ, carnoſarum fibrarum beneficio.

Viſcus nullum tam multis abundat Arteriis quam Lien, excepto cerebro.

Nervi,

Nervi, quos à pari noſtro ſeptimo accipit, per tunicam potius quam Parenchyma ipſum diſtribuuntur.

Non in parte anteriore ſiniſtri lateris ſitum ſuum habet, ſed poſtica, circa renem ſiniſtrum, coſtis ſpuriis, vertebriſque incumbens, quod accurate obſervandum.

Hepar ſanguinem refrigerans, Venarum magnarum mater, in Hypochondrio reſidet dextro, magnamque ventriculi partem obtegit.

In duas quaſi partes dividit umbilicalem venam, quæ in jam natis pro Ligamento inſervit.

Magna, craſſâ, & dura ſubſtantia eſt, rubri coloris.

Duobus Ligamentis ex Peritonæo connectitur Diaphragmati, & ad Muſculos Abdominis per Venam umbilicalem.

Ramos paucos à Celiaca accipit, Nervos varios ex ſpinali

 Medullâ

Medullâ & ſeptimo noſtro pari.

Parti ipſius dextræ, inferiùs connectitur veſicula Fellis cum Poro Biliario, utriuſque rami cum ramis venæ portæ veſicula quadam communi Capſula *Gliſſonio* dicta comprehenduntur. Rami hi veſiculæ fellis & ductus coledochi ſive biliarii, in Hepate detenti, parenchyma totum pererrant ubique capſulæ nominatæ incluſi; rubicunda hæc eſt craſſitie Arteriæ ferè ſimilis, à Peritonæo, ut videtur, originem habens.

Rami externi conjuncti duodenum Inteſtinum perforant Arteriolas duas à cæliaca, venaſque ex venâ portâ *gemellas* dictas cum Veſicâ ipsâ aſſumentes.

Renes ſanguinem depurantes carne conſtant ſingulari, denſaque tunica propria inveſtita.

Exterius pinguedine, & ampla, laxaque tunica à Peritonæo prodeunte inveſtiuntur.

Muſculis

Muſculis lumborum incumbunt (ſiniſter tamen dextro altior) intra Peritonæi duplicaturam, & ſuperiùs ipſis accumbunt Glandulæ cavatæ, *Renes ſuccenturiati* ſive Capſulæ atrabilariæ dictæ. In has rami à Venis & Arteriis emulgentibus excurrunt, Nervi itidem à *pari vago.*

In Rene aperto carunculæ papillares novem occurrunt, per quas ſerum in pelvim diſtillat, per Ureteres ad Veſicam deferendum.

Ureter ſive *Meatus Urinarius* hærens adhuc in ipſis renibus mediocris eſt magnitudinis, ſed extra procedens valde anguſtus eſt, duabus ubique tunicis præditus inferiori ipſi propriâ, & exteriori, quam cum Peritonæo communem habet.

Intra Peritonæi duplicaturam deorſum, ſupra Lumborum muſculos, ad veſicam properat, cujus cervici inſeritur, mox

mox intra membranas ſurſum aſcendit, ubi interiorem tunicam perforat, eodemque foramine cum alterius lateris uretere veſicam intrat exile hoc admodum, arcteque clauditur, adeo ut valvula hic nulla Urinæ regreſſum impediente, opus fuerit.

Veſica Urinaria membranis itidem duabus conſtat, harum externa craſſior eſt & carnoſa, interna minimè.

Intra Peritonæi duplicaturam in illâ Hypogaſtrii cavitate ſita eſt, quæ pelvis dicitur.

In fæminis vaginæ uteri anteriùs cervice connectitur.

Cervix hæc carnoſa valdè, fibrarumque ope Sphincteris inſtar aperit & claudit veſicam, in viris longior eſt, anguſtior, magiſque incurvata; in fæminis brevior, amplior; & recta magis.

Vaſa ſanguinea veſicæ rami ſunt vaſorum Hypogaſtricorum,

rum, Nervos plurimos ex pari noſtro ſeptimo & oſſe ſacro accipit.

Reſtant adhuc *Vaſa Seminaria* vel *Spermatica*, quæ pro diverſitate ſexûs etiam diversè variant.

In viris primo occurrunt *Venæ* & *Arteriæ Spermaticæ*, utrinque una, ſanguinis ad teſtes deductioni, aliqualique præparationi, inſervientes.

Vena Spermatica dextra ex venæ cavæ trunco deſcendente oritur; Siniſtra ex emulgente ſiniſtrâ. Arteria utraque ex Arteriâ magnâ.

Quatuor hæc vaſa, contorta valdè, ureteribus inſtrata, teſtes accedunt, ſed antequam eos attingunt, circa & in proceſſu Peritonæi multis Anaſtomoſibus & quibuſdam Nervis uniuntur, & Corpus unicum efficiunt quod Pampiniforme vocatur.

Teſtes ipſi nunc ſequuntur ſeminis Organa, Muſculo gaudent Cremaſtere, tunicisque duabus communibus, & tribus propriis.

Communes ſunt.

1. Burſa illa rugoſa, quæ *Scrotum* dicitur, cutis nempe, tenuior & mollior quam aliis in partibus.

2. *Dartos*, carnoſa, *ſcil.* Membrana vaſis plurimis ſcatens.

Propriæ ſunt

1. *Elythroides*, ex proceſſu Peritonæi.

2. *Elythroides*, ex Muſculo Cremaſtere.

3. *Albuginea* ex vaſis Spermaticis.

Subſtantia teſtium alba eſt mollis, rara, glandulis aliquomodo ſimilis.

Incumbit ipſis tranſverſo ſitu Corpus vermiforme, quod ſenſim anguſtiùs redditum, vas ejaculatorium conſtituit, quod *Epididymus*, ſive *Paraſtata* dicitur.

Vas

Vas ejaculatorium album, cavumque inſtar Ureteris, circa Veſicæ cervicem ſemen in veſiculas ſeminales defert ibique ſemen ad tempus commodum ſervatur.

Anteriùs, paululùm procedens, glandulas duas inſignes invenias, quibus liquor oleoſus acrimoniam Urinæ mitigare valens, continetur, hæ *Proſtatæ* vocantur.

Ultimo ſe offert *Penis* ſive *virga* urinæ ſeminiſque evacuationi dicata.

Subſtantia ipſi peculiaris eſt cui ſimilis in univerſo corpore non datur.

Cuticula, imo etiam in pinguiſſimis hominibus pinguedine omnino deſtituitur.

Cute legitur laxa, duplici, & *præputium* conſtituente & *glandem* tegente cui frænuli ope abligatur.

Cuti, panniculoque carnoſo vaſa ſupra deſcripta ſuccumbunt.

Hiſce vicini *Muſculi* quatuor quorum duo *erectores*, duo *ejaculatores*, muſculis ſubjecta *Corpora* duo *nervoſa*, maximam partem Virgæ conſtituentia, ejuſdemve rigiditatem atque flacciditatem fungoſitate ſuâ procurantia. Infima parte penis *Urethra* occurrit, duabus tunicis conſtans; interiore tenui & valdè ſenſili, & exteriore craſſa, atque carnoſa.

In Fæminis *vaſa Spermatica* in hoc à virilibus differunt, quod breviora ſunt, & minora, ſerpentinoque ductu teſtes accedant, varios itidem ramulos tubis uterinis, ipſique utero communicent.

Teſtes molliores hic ad latera uteri collocati, ſemen elaborandi virtute pollentes: *Tunica* unica tantum teguntur, eaque propriâ.

Paraſtatæ hic nullæ. Veſiculis interius teſtes plurimis ſcatent, quæ & ſemen continent, &

& utero, mediantibus tubis, exhibent.

Tubæ hæ utero omni parte cohærent, teſtibus tantum aliqua.

Cavitatem habent, ex duplici tunicâ conſtantes, veſiculaſque etiam aliquas continent, in quibus ſemen ulterius perfici multi volunt.

Uterus ſeminis, fætuſque receptaculum, in medio Hypogaſtrii ſitum ſuum habet in Pelvi, inter inteſtinum rectum, & veſicam urinariam.

Tunicas poſſidet duas validas, craſſaſque, quarum prima à Peritonæo, altera propria, & utraque fibras plurimas carneas.

Dividitur commodè in Fundum, orificium, & cervicem.

Fundum globoſa uteri pars, Ligamenta quatuor accepit: ſuperiora duo *Lata* ſunt, & membranoſa, oſſi Ilium connexa; inferiora duo rotunda ſunt

ſunt rubicunda, & ad Clittoridem pervia, unde inſtar pedis Anſerini per femoris anteriora ſe diffundunt, cavitate omni privata.

Orificium uteri arctè ſe conſtringens ſuoque tempore valdè iterùm dilatabile, tuberculo præditum eſt inferiore parte, foraminuliſque variis.

Cervix, ſive *Collum uteri* penis receptioni dicatus, rugoſus intus, & fere longitudinem octo digitorum tranſverſorum habens. Diſſecanti primo occurrit *Meatus urinarius*, brevis rectuſque, hinc meatui huic adſita *Clittoris* peni virili mollitie duritieve quodammodo ſimilis.

Huic adjacet Hymen, in ſui medio, ad tranſitum urinæ & menſtrui ſanguinis perforatum, Carunculæ huic quatuor Myrtiformes, quibus ſuccedunt Alæ ſeu Nymphæ deſcendentes & Labia Piloſa.

E
F
B
D
H
A
C
G
h
L
m
m
L
I
I
K
I
N
N
L
P
P
O

A *Ventriculus.*
B *Æſophagus.*
C *Ventriculi* pars ſiniſtra & amplior.
D Orificium ſuperius *Ventriculi.*
E *Nervus dextro-externus* ſextæ paris orificium circuens.
F *Nervus ſiniſtro-externus* ejuſdem Paris.
G *Vaſa Gaſtrica* ad fundum Ventriculi ſita.
H *Ventriculi* Orificium inferius.
h Inſertio *Ductus Bilarii* in *Duodenum.*
i Inſertio *Ductus Pancreatici* in *Duodenum.*
lll *Jejunum* & *Ileum* & *Vaſa* inſuper ſerpentia.
K *Cecum.*
LLLL *Colon.*
M *Valvula* in initio *Coli* aperta.
mmm *Ligamenta* cellulas *Coli* connectentia.
NN *Rectum.*
O *Spincter Ani.*
pp *Levatores Ani.*

CAP.

CAP. IV.

De partibus Thoracis externis.

MEdia corporis Regio, cujus pars ſuprema *humerus*, anterior *pectus*, Poſterior *Dorſum* appellatur, ſub integumentis propriis atque communibus Muſculos accepit communes proprioſque.

Communes ſunt, qui imi ventris ſunt, & ſcapulæ, illos ſupra exhibuimus, hi quatuor ſunt.

1. Serratus anticus minor ſive antrorſum ducens Scapulam.

2. Trapezius ſive Cucullaris, ſurſum & oblique retrorſum movens.

3. Rhomboides, ſive oblique deorſum movens.

4. Levator.

Pro-

Proprii Thoracis Muſculi ſunt duodecim.

1. *Subclavius*, ſive extenſor.

2. *Serratus anticus Major*, ſive coſtas attollens inferior.

3. *Serratus poſticus ſuperior*, ſive coſtas attollens ſuperior.

4. *Serratus poſticus inferior*; ſive coſtas deprimens.

5. *Satrolumbus*, ſive Thoracis conſtrictor.

6. *Triangularis*, Thoracis conſtrictor alter.

Muſculis his decumbunt *Mammæ* copioſa in utroque ſexu pinguedine, multis quoque glandulis in muliebri præditæ.

Dorſum & *Lumbi* (quorum muſculos hoc loco referre cogimur) quatuor paria muſculorum exhibent.

1. *Quadratum*, ſive vertebrarum flexorem.

2. *Longiſſimum*, ſive extenſorem vertebrarum primum.

3. *Sacrum*, ſive extenſorem ſecundum.

4. *Semi-*

4. *Semiſpinatum*, ſive Dorſi elevatorem.

Poſt Muſculos ſequuntur Claviculæ, Scapulæ, Sternum, Coſtæ, & Vertebræ; de Venis enim, Arteriis & Nervis poſtea dicturi ſumus.

Claviculæ, Spongioſa oſſicula, ſuperiori proceſſui ſcapulæ junguntur, Ligamentorum firmorum, cartilaginumque mobilium interventu.

Scapula, os latum & tenue, coſtis externis incumbit, ligamentis duabus, proceſſibus tribus, & quinque appendicibus, præditum.

Os Sternum, tineis ſeptem vel octo in infantibus, tribus vel quatuor in adultis diſtinctum, ſpongioſum valde eſt, in extremo cartilagine enſiformi ſive mucronata præditum.

Coſtæ in utroque ſexu ſunt duodecim, earum ſeptem ſuperiores quæ verè tuberculo duplici junguntur vertebris; carti-

cartilagine vero oſſi ſterno, duræ ſunt, rotundæque. Inferiores quinque quæ ſpuriæ minores ſunt, molliores, brevioreſque, cartilaginibus circa os ſternum gaudentes, minime id tangentibus.

Has inter coſtas utroque in latere Muſculi reperiuntur, intercoſtales dicti, interni undecim & totidem externi, adeoque in univerſum quadraginta quatuor. Fibræ hic decurſatim collocantur.

In ſinu cujuſvis coſtæ, inferiori ejus parte inſculpto, vena, arteria & nervus reſident, ad medium muſculorum dictorum ſe extendentes.

Vertebræ dorſi plerumque duodecim numerantur; nihilque ſingularis conſiderationis habent.

CAP. V.

De Thoracis partibus internis.

NUnc *Pectus* aperiendum; ut vitæ fontem ſpectare liceat, quem veritas cœleſtis in ſanguine conſtare affirmat. Quare igitur cordi præcipua ſanguificatio non attribuatur, cum paſſim & ab unoquoque vitæ principium nuncupetur?

Interius *Pleura* pectus inveſtitur, quæ deinde duplicatur, & tandem quadruplicatur, ſe à vertebris uſque ad ſternum extendens, & tum *Mediaſtinum* dicitur, quia tanquam ſeptum Pulmones dividit.

Mediaſtino circa jugulum cohæret corpus glanduloſum quod *Thymas* appellatur.

Pulmoni aerem trahenti, & cor refrigeranti *Trachea*, ſive *Aſpera*

Aſpera Arteria conceſſa eſt, ut hoc modo infletur. Hæc *Gulæ* incumbit; & ex cartilagineis annulis, duplicique Membrana conſtat.

Exterior harum Membranarum quæ ſubtilior, à pleura, provenit, interior quæ craſſior à dura meninge originem habet.

Cartilagines annulares ligamentis conjunguntur, & minimè perfectum circulum conſtituunt quarta ſui parte ubi gulam reſpiciunt deſtitutæ.

Ramos trachea hæc per totum diſtribuit Pulmonem, qui hic robuſti quidem ſatis, at minime cartilaginei ſunt.

Pulmo ipſa tunicâ tenui poroſaque tectus, ſubſtantia conſtat molli, rubicunda, & ſpongioſa.

Anteriùs ſterno, poſterius vertebris cohæret præcipuam pectoris partem replens.

Vaſa varia minorave accepit, de quibus ſuo loco dicturi ſumus.

Figura.

Cor, ſanguinis officina, vitæ fons atque principium, etiam ipſis ſacris literis teſtibus capſulæ cuidam includitur, quem *Pericardium* Anatomici vocant, Membranâ conſtat duplici, exterior à Mediaſtino, & interior à vaſis cordis originem trahit. Liquorem continet aqueum, limpidum, nullius acrimoniæ participem, ex Lymphæ ductibus eum adferri non amplius dubitandum.

Cor ipſum, ſubſtantia conſtat carneâ, firma, denſaque quæ *tunica* propria inveſtita, fibriſque omnis generis prædita, muſculi inſtar continuo movetur.

Locum in medio habet pectoris, at mucro ad lævam aliquomodo declinat.

Piniformis figuræ eſt, parte ſuperiore. *Auriculas* duas habens, quæ ſemper corde ipſo prius pulſant.

In

In adultis auricula dextra major eſt ſiniſtrâ, contra fit in Infantibus. In ſanguinis expulſione, auricula æque ac cor conſtringuntur, & dilatantur quoties ſanguinem excipiunt. Et hæc dilatatio & conſtrictio pulſum efficiunt.

Ad ſanguinis concoctionem, receptionem, & expreſſionem duæ ipſi cavitates, & vaſa quatuor conceſſa ſunt.

Cavitates carneo ſepto diſtinguuntur, in quo viam nullam, ſanguinis motui ex ventriculo dextro in ſiniſtram dicatam, hactenus invenire potui, licet Anatomicorum nonnulli eam dari multis adſtruere conentur.

In dextram ſiniſtramque cavitatem cavitates hæ dividuntur; *dextra* quæ major *venam cavam* excipit, & *arteriam pulmonalem* ſive *venam arterioſam. Siniſtra* quæ minor *Arteriam* recipit *Aortam* ſive *magnam* & *venam pulmona-*

lem ſive *Arteriam venoſam.*

De hiſce vaſis ſimiliter & de nervis, ductuque chylifero, ſive vena lactea Thoracica, libro primo egimus.

Succumbit Tracheæ, in Thoracis cavo, *Oeſophagus*, ſive *Gula* vertebris incumbens.

Circa vertebram quintam dorſi parùm in latus dextrùm inclinat, quo cedat aortæ arteriæ uſque ad vertebram undecimam, hinc recto ductu diaphragma tranſit in ventrem imum.

Duplici Membrana componitur: exterior carnoſa fibras agnoſcit rectas rotundaſque, interior tranſverſas & obliquas, varii addunt tertiam à Peritonæo, & optimè meo quidem judicio.

Diaphragma flabelli inſtar ſe habens, reſpirationique inſerviens, Thoracem ab abdomine ſeparat, coſtis nothis omnibus; oſſiſque ſterni mucronati cartilagini

lagini adhæret, circa vertebras proceſſus duos carneos ad inferiora ablegans.

Circumferentia ejus carnea eſt, muſculi inſtar variè mobilis, at centrum membranoſum magis, valdeque ſenſile.

Foramina tria accipit, primum in medio, per quod Vena cava tranſit, 2. in latere ſiniſtro per quod Gula cum Nervis adjacentibus. 3. Circa vertebras per quod Arteria Aorta cum vena Azygo.

A claviculis ad pedem uſque plures accepit Nervos quam pars ulla corporis, qui non ſolum ex cerebro à pari vago, ſed etiam ex ſpinali Medullâ, & vertebra cervicis quarta & quinta originem ducunt. De aliis vaſis jam ſupra egimus.

CAP. VI.

De Collo.

COllum ſub cuticula, cute & Membranâ carnoſa, Membrana itidem communi & propria muſculorum, muſculos utroque in latere quatuor habet, ex his

Longus &
Scalenus flectant;
Tranſverſalis &
Spinatus retrorſum & ad latus ducunt.

Venæ reperiuntur quinque *Cervicalis*, *Muſcula ſuperior & inferior*, *Jugularis interna & externa*.

Arteriæ totidem *Cervicalis*, *muſcula ſuperior & inferior*, *Carotis interna & externa*.

Nervi ex pari vago & ſpinali medullâ originem habent.

Ante-

Anteriùs *glandulis* gaudet variis, quæ in mulieribus majores ſunt quam in viris.

Succumbit *Larynx*, ſoni organum, quinque ex Cartilaginibus compoſitum, quæ ſunt.

1. *Thyroïdes*, ſive ſcutiformis.
2. *Cricoides*, ſive annularis.
3. *Aretynoides*, ſive Guttalis.
4. *Glottis.*
5. *Epiglottis.*

Movetur ſex Muſculorum paribus.

1. *Hyothyroidæi*, ſive attollentes.
2. *Bronchii*, ſive deprimentes.
3. *Cricothyroidæi antici*, dilatantes.
4. *Cricothyroidæi laterales*, conſtringentes.
5. *Thyro-arythenoidæi*, aperientes.
6. *Arythenoidæi*, ſive ſphinctęres.

Poſt hæc *Amygdalæ* ſive Pariſthmia occurrunt aliis Tonſillæ, hinc *Pharynx* cui ſeptem Muſculi competunt, quorum ope cibus & potus deglutiuntur.

1, 2. *Sphenopharyngæi*, Pharyngem elevantes.

3, 4. *Cephalopharyngæi*, introrſum moventes.

5, 6. *Stylopharyngæi*, dilatantes.

7. *Conſtrictor*, ſive *Sphincter* eſt Gulæ.

Poſtica colli occupant vertebræ ſeptem, quarum quædam proceſſus habent perforatos, quo vaſis ſanguineis via in cerebrum concedatur.

CAP. VII.

De partibus Capitis externis.

CAput tanquam ſupremus ſuiipſius & ſexcentorum aliorum corporum Dominus, ſeipſum & alia corpora optimè gubernat, cum optimo ſanitatis ſtatu conſtitutum & ſui officii

ficii cognitione ſit inſtructum: Sed miſerrima illi fruuntur conditione & alii cum ipſis, quibus arte compoſitum caput deeſt, qui nec ejus ſubſtantiam, nec figuram inquirunt neque cognoſcunt.

Figura ipſi Ovalis eſt. Pars ſuperior *vertex*, anterior *frons*, poſtica *occiput*, lateralis *tempora*, reliqua *facies* dicitur: & partibus conſtat ſequentibus.

Primo *cutis* apparet, quæ variis in locis Pilis, ubique vero cuticula prædita eſt.

Deinde ſequuntur *Membrana Carnoſa* & *Pericranium*, originem hoc debet ſuam duræ Meningi, per ſuturas Cranii exeunti, ſicque primo Cranium, & porro oſſa reliqua omnia inveſtienti.

Anatomici paulo curioſiores demonſtrant Pericranium hoc eſſe duplex: exterius, quod antiquum retinet nomen, interius, quod *Perioſtium* appellatur.

Oſſa quæ hiſce membris ſubjacent primo in Cranium & Maxillas, & deinde alias partes dividemus.

Cranium octo componitur oſſibus, ſuturis propriis atque communibus conjunctis.

Suturæ propriæ veræ ſunt aut ſpuriæ.

Veræ ſunt tres.

1. *Coronalis.*

2. *Sagittalis.*

3. *Lamboidæa.*

Spuriæ ſunt oſſium temporalium ſuturæ duæ ſquamoſæ.

Communes tres itidem ſunt.

1. *Frontalis.*

2. *Sphænoidea.*

3. *Ethmoidea.*

Oſſa ipſa, foraminibus, cavitatibuſque variis, ad tranſitum aeris, venarum, Arteriarum, & Nervorum, prædita, octo ſunt.

1. *Os frontis*, in pueris ſemper, in adultis aliquando uſque ad radicem narium ope ſuturæ ſagittalis diviſum eſt,

2, 3. *Oſſa ſincipitis*, ſive Pregmatis.

4, 5. *Oſſa* Temporum, ſive Petroſa.

6. *Os Lambdoideum.*

7. *Os Sphænoides*, ſive *Cuneiforme.*

8. *Os Ethmoides*, ſive *Cribroſum.*

Muſculi frontis duo attollentes, occipitis duo deprimentes.

Maxillæ harmoniis variis ita conjunctis oſſibus conſtant ut in adultis corporibus unicum quaſi os repræſentent, ſuperior una eſt, altera inferior.

Superior ex undecim oſſibus componitur, ex quibus in utroque latere quinque ſunt, undecimum impar eſt in medio collocatum.

1, 2. *Os Zygomaticum*, orbitæ oculi inferiorem partem, & Apophyſi ſua os jugale ſive Zygoma conſtituit.

3, 4. *Os Lachrymale*, oculi canthum internum efficiens, foramine ad nares deſcendente, prædìtum eſt.

5, 6. *Os Maxillare*, oſſium omnium maximum eſt, maxillam conſtituentium.

7, 8. *Os Naſi*, quinque cartilaginibus unitis in fine gaudet.

9, 10. *Os Palati.*

11. *Vomer.* Os ſpeciale ſupra palatum naſi interſtitium ſuſtentans, per Harmoniam eidem conjungitur.

Maxilla ſuperior non niſi cum capite movetur, muſculis ideoque propriis nequaquam indigebat.

Maxilla inferior (quæ plerumque annum octavum uſque in anteriori parte diviſa (duos habet proceſſus, & in iis mediocrem cavitatem venis, arteriis, nervis & ipſi maxillæ & dentibus dicatam, nam hinc nutrimentum, & dentes ſenſum accipiunt. Nervorum rami

mi circa mentum per foramen exiguum maxillæ iterum egrediuntur, & Labiorum muſculos intrant.

Movetur ſex Muſculorum paribus.

1. *Plerygoideus internus* attollens.

2. *Diagaſtricus* attollens.

3. *Latus* deprimens.

4 *Plerygoideus externus* ad anteriora ducens.

5. *Maſſeter.*

6. *Muſculus temporalis*, qui hoc ſibi peculiare habet quod Pericranio inveſtitur.

Utraque maxilla armis neceſſariis inſtructa eſt quæ *dentes* appellantur.

In viris plerunque *triginta duo*, & in fæminis *viginti octo* conſpiciuntur.

Quatuor *Primores*, ſive *inciſores.*

Duo *canini*, ſive *Oculares.*

Reliqui omnes *maxillares*, ſive *Molares* dicuntur.

Poſt

Poſt annum 30, 40. aut 80. cum dolore ſæpe duo adhuc in extremo maxillæ prodeunt, quos quidam *Morum* ac *Sapientiæ* dentes nuncupant, alii *Serotinos*.

Antequam ad Muſculos reliquos capitis progrediamur, partes nonnullas, quarum nec dum facta eſt mentio deſcribere neceſſarium ducimus, ſunt hæ, *Oculus*, *Aures*, *Naſus*, *Os*.

Oculus quem palpebræ, integumenta nempe membranoſa, anterius cartilaginea atque piloſa ab externis injuriis defendunt, duplici gaudent *Cantho* ſive *angulo*.

In quovis angulo *Glandula* reſidet: harum quæ eſt in Cantho minori externo, inſignis ſatis eſt, dura & alba: quæ in Cantho majori interno, minor eſt mollis, rubra, *punctumque Lachrymale* tegens.

Tunicæ quatuor, humores tres continent.

Una

Una ipſi cum palpebris communis eſt, à Pericranio producta, diciturque *Conjunctiva* ſive *adnata.*

Reliquæ tres propriæ ſunt; enumeranturque

1. *Cornea*, à dura Meninge proveniens.

2. *Vvea*, ex tenui. Hæc modo ſe dilatans, modo ſe iterum contrahens, pupillam conſtituit, oram exhibens variegatam quæ Iris dici ſolet.

3. *Retina*, ex cerebro ipſo, vel potius nervo optico; hæc ulteriùs procedens in *araneam* mutatur.

Tribus hiſce quarta addi poteſt *Vitrea*, à multis malè omiſſa.

Humores oculi ſunt

1. Aqueus.
2. Cryſtallinus.
3. Vitreus.

Secundum Nervorum par Spiritus ipſi adfert ad viſum, tertium vero ad motum.

Arte-

Arteriæ Carotidis internæ & externæ rami ſanguinem adducunt nutritium: deinde ſanguinem ſuperfluum venæ jugulares internæ externæque reducunt.

Reliquum oculi adeps & Muſculi conſtituunt.

Adeps ad calefactionem, humectationem, melioremque motum conferens, hic copioſus valdè, vaſis muſculiſque paſſim interjectus.

Muſculos *Palpebra* quatuor accepit.

Unum rectum.

Tres orbiculares.

Oculus ipſe ſex, quorum quatuor recti ſunt.

1. *Attollens*, ſive *ſuperbus*.

2. *Deprimens*, ſive *humilis*.

3. *Adducens*, ſive bibitorius aut Lectorius.

4. *Abducens*, ſive indignatorius.

Duo obliqui, qui amatorii dicuntur, horum.

1. *Obliquus* internus, ſive Trochlearis, quia Trochleam tranſit.

2. *Obliquus externus.*

Auris externa Cartilaginoſa, oſſi petroſo eſt unita.

Membrana gaudet admodum ſenſili; à parte etiam poſticâ.

Glandulis nonnullis, ad quas humores ſuperfluos caput ablegat.

Vaſa accipit ab externâ internave jugulari atque carotide.

Nervos à cervicis nervorum ſecundo pari; nervorum item cerebri pari ſexto.

Pinguedo hic fere nulla, exiguum quid inferiùs in Lobo conſpicitur.

Muſculos quatuor accepit, quorum tres priores ipſi cum aliis partibus communes ſunt, quartus proprius eſt.

1. *Antrorſum ducens.*

2. *Retrorſum ducens.*

3. *Quadratus, deorſum trahens.*

4. *Tripar-*

4. *Tripartitus attollens.*

Auris interna ad ſonum *Cavitates* accepit quatuor, ad tutelam vero & firmitatem oſſicula totidem.

Cavitates ſunt

1. *Meatus auditorius*, cujus extremum claudit Membrana tenuis, valida & fortis, quæ *Tympanum* aut Membrana Tympani dicitur.

2. *Tympanum.*

3. *Labyrinthus.*

4. *Cochlea.*

Oſſicula, ejuſdem magnitudinis in infantibus cujus in adultis: Sunt

1. *Malleus.*

2. *Incus.*

3. Stapes.

4. Os Orbiculare.

Muſculi hic duo: *Unus* meatui auditorio connectitur, *alter* malleolo.

Naſus cuticula, *cute*, *muſculis*, & *Perioſtio* tectus, *foramina* accipit duo, ſepto cartilagineo ſeparata.

parata. Unumquodque horum iterùm in illud, quod ad os ethmoides aſcendit, & aliud quod ſupra palatum ad oris poſteriora ſe extendit, dividitur.

Latera ejus *Alæ* vocantur ſive *Pinnæ*, pars carnea inferior, carnea columna appellatur.

Membrana interius inveſtiuntur tenui, valde ſenſili, à dura Meninge originem accipiente; & hanc Naſus, Os, Palatum, Lingua, Larynx, Gula, ipſeque ventriculus communem habent.

Oſſium cum componentium varia & ſpongioſa ſunt, *carunculis* repleta, ne præter voluntatem *Mucus* exeat.

Arteriæ à Carotidibus nutrimentum ipſi præbent; venæ à jugularibus ſanguinem non ſatis coctum revehunt. *Nervi* à pari primo ſecundum noſtrum ordinem inſerviunt Odoratui, ut illi qui à Pari quinto tactui.

Pinguedo

Pinguedo hic nulla conſpicitur: ejus oſſa jam ſupra enumeravimus: hoſce habet muſculos.

1, 2. *Deprimentes.*

3, 4. *Dilatantes.*

5, 6. *Conſtringentes.*

Naſutis duo alii accedunt, quos *aperientes* dicimus.

Os, tanquam Janua Aeris, loquelæ & nutrimenti, Labia duo accepit; Laterales ejus partes *Genæ* vocantur, ubi pars inferior *mentum* dicitur.

Labia duos acceperunt Muſculos, maxillæ communes.

1. *Quadratum* ſive retrorſum trahentem. In aliis fit hæc actio Zygomatico.

2. *Buccinatorem.*

Superiori Labio. Duo Muſculi dati ſunt *proprii.*

1. *Surſum trahens.*

2. *Deorſum movens.*

Inferiori unicus tantum Datus *deorſum trahens.*

Labio utrique communes ſunt.

1. *Obli-*

1. *Oblique ſurſum trahens.*

2. *Oblique deorſum trahens.*

3. *Sphincter*, oris conſtrictor, ſive orbicularis.

Oris partes interiores ſunt *Dentes*, *Gingiva*, *Palatum*, *Uvula*, *Lingua*, & *Os hyoides*.

De *dentibus* egimus.

Gingiva nil habet conſideratione dignum.

Palatum membranâ conſtat ſenſili, ventriculo communi, à durâ meninge originem ducens.

Uvula teres corpuſculum, ligamentis gaudet duobus, totidemque muſculis, at valdè ſubtilibus.

Lingua (tanquam gladius honorem noſtrum benè aut malè ſcindens, prout à puris aut impuris ſpiritibus movetur (poſteriùs Laryngi, oſſi Hyoidi, faucibus, & tonſillis cohæret, anteriùs membranoſo cuidam, at robuſto corpori, cujus extremum *frænum Linguæ* conſtituit.

Fræ-

Fræno utrinque adjacet *Glandula ranina* dicta, à vaſis vicinis.
Venas aſſumit duas *Raninas* dictas à jugularibus, *Arterias* duas à temporalibus, *Nervos* duos magnos à pari ſeptimo, varios itidem minores à pari quarto & quinto.

Pinguedine caret.

Muſculi ipſius ſunt

1. Genioglosſus, ſive antrorſum ducens.
2. Styloglosſus ſive ſurſum trahens.
3. *Myloglosſus*, ſive oblique ſurſum trahens.
4. *Baſiglosſus*, ſive recta introrſum ducens.
5. *Ceratoglosſus*, ſive deorſum trahens.

Os Hyoides, muſculorum ligamentorumque ope proceſſui ſtyloideo oſſium temporum, cartilaginique ſcutiformi Laryngis, connexum, ex quinque oſſibus unitis componitur. Horum medium, quod maximum,

Baſis Linguæ dictum, cartilagineas productiones duas habet, ſæpiùs in Os degenerantes.

Muſculis præditum utroque latere quatuor.

1. *Geniohyoides*, ſive recta ſurſum elevans.

2. *Sternohyoides*, ſive recta deorſum ducens.

3. Styloceratohyoides, ſive obliquè ſurſum ducens.

4. Coracohyoides, ſive obliquè deorſum ducens

Partes hæ omnes externæ capitis ſunt, quod vel ſolum movetur muſculis propriis, vel una cum collo muſculis cervicis. De his infra agetur, proprii ſunt.

1. *Flectens*, annexus.

2. *Splenicus*, abnuens, caput concutiens.

3. *Complexus*; ſplenici ſocius.

4, 5. *Obliqui* oblique retrorſum trahentes.

6, 7. *Recti*, recta retrorſum trahentes.

CAP. VIII.

De partibus Capitis internis.

NUnc ad Palladis arcem pergimus, ſed antequam eam intremus & cerebrum introſpiciamus, Cortinæ duæ ſunt removendæ, *Meninx, Craſſa* & *tenuis.*

Dura mater exteriùs aſperior quam in interiori parte, cerebrum laxè admodum ambit, ne motus ejus arbitrarius impediatur; idem in partem dextram & ſiniſtram non tantum diſtinguens duplicaturæ alicujus ope, quæ *falx* dicitur, imo & à cerebello ipſo ſeparans.

In Falce hac *Sinus* ſemper inveniuntur quatuor, quandoque ſeptem, in quos Arteriæ carotidis rami plurimi inferuntur, jugu-

jugularibus poſt conjungendi.

Hi ſinus venarum uſum & ſubſtantiam habent ; adeo ut non incommodè inter venas recenſeri poſſint.

Pia mater ſenſilis magis, pluribuſque arteriis prædita, quam craſſa, non ſolùm totum cerebrum inveſtit, ſed etiam ubique anfractus ejus intrat qui hac de cauſa etiam facilius ſeparari poſſunt.

Dividimus cerebrum in tres partes, quæ ſunt, 1. Cerebrum ipſum. 2. Spinalis Medulla. 3. Cerebellum.

Cerebrum coloris cinerei, molliorique ſubſtantiæ medullâ (quæ & albidior & conſiſtens magis) unde etiam corticis nomine venire ſolet ab *Arteria* carotide ramulos plurimos accipit. *Nervis* adeoque & ſenſu deſtitutum.

Gyris ſive anfractibus variis gaudet, & ſatis profundè hi ſeſe dimittunt, imprimis in par-

te anteriore occurrunt, ubi *Fiſſura magna* cerebrum exterius uſque ad medullam dividit.

Medulla nervorum omnium mater, intra Cranium, *Medulla Cerebri* extra illud *Medulla ſpinalis* appellatur.

Cerebellum ex albo cinereum eſt, *arteriaſque* excipit cervicalem atque carotidem, pauciores tamen hinc adſunt rami, quam in cerebro, utpote eo longe minus.

Gyris nullis præditum eſt, at ex laminis quaſi plurimis ſibi incumbentibus conflatur, quæ ſi tranſversè reſecentur, inſtar arboris apparet.

Hiſce ſic conſideratis, partem aliquam cerebri Anatomicus cultro auferat, & illico in conſpectum venient *Corpus calloſum*, ipſique connexus Fornix.

Hiſce lateraliter ſubjacent *ventriculi duo* magni, ſoleæque equinæ figura ſimiles, quos ſeptum lucidum in dextrum & ſiniſtrum,

niſtrum, vel primum & ſecundum diſtinguit.

Continetur illis Rete mirabile, ſive Plexus Choroides, multis conſtans glandulis exiguis, nec niſi ex arteriæ temporalis ramulis, retis in modum applicatis compoſitus.

In parte anteriore ventriculi hi uniuntur, *tertiumque* conſtituunt.

In hoc ventriculo tertio *Meatus* duo occurrunt, prior eorum ad *infundibulum*, & *glandulam pituitariam* excurrit, alter ad *Ventriculum quartum* cerebello contentum. Supra hunc prominentiæ quatuor notantur, quæ *Teſtes* & *Nates* vocantur, iiſque adhæret *Glandula Pinealis*, quæ à nonnullis ſedes animæ malè vocatur. Extra ventriculos enim eam reſidere, minime vero in illis jam dudùm Cl. Silvius demonſtravit cui etiam propterea, non niſi pro Glandula habita, idque eo magis

gis quod non raro calculos duos, aut tres, imo quatuor aliquando & ipſe & ego in eâ invenimus.

Corporibus his ablatis Nervorum paria octo ſe offerunt, de quibus ſupra egimus, quibus parte anteriore adjacet Rete mirabile Galeni, quod arteriarum cervicalium atque carotidum plexus eſt.

Poſt hæc Cerebellum occurrit, duplici globo ſimile, in quorum medio *Proceſſus vermiformis*, & *Pons varolii* cui ſuccumbit ventriculus quartus.

Ultimo *Spinalis Medulla* ſe exhibet, in ſui principio in partes duas diviſa, *Calamo ſcriptorio* haud abſimili, hæc ad Dorſum deſcendens ramos ſuos toti corpori impertit.

Fig. 1.
A A
B
D D
C
E F E
G G
H H
K
L L
I I
O M
P P
Fig. 2.
a
c c
b b
d
m m
i
f f
h
g

Lector Benevole,

HAs duas figuras proxime ſequentes aliiſque minutioribus annexis de Externis & Internis Cerebri partibus ex celeberrimo noſtro Williſio exceptas, apprime utiles judicavi, quia Intellectus & ipſius Animæ ſedes, ſummam partium varietatem continent, & hoc loco affixas curavi, ut ſubjecti dignitatis gratiâ, melius apprehendantur, & ſepius ſepiuſque memoriæ inculcentur.

Figura Prima.

Figura Prima.

A A *Limbus cerebri, cerebello contiguus.*

B B *Margo corporis calloſi, Glandulæ Pineali contigua.*

C *Fornix.*

D D *Brachia, crura, Medullæ oblongatæ amplectentia.*

E E *Crura Medullæ oblongatæ, cujus extremitates corpora ſtriata dicuntur.*

F *Glandula Pinealis.*

G G *Protuberantiæ orbiculares Nates dictæ.*

H H *Protuberantiæ Minores, Teſtes vocatæ.*

I I *Proceſſus Medullini, oblique ex Teſtibus ad Cerebrum aſcendentes.*

K *Junctura proceſſuum mediante alio tranſverſo.*

L *Nervorum Patheticorum Ortus, ex juncturis proceſſuum antedictorum.*

M M *Pars Medullæ oblongatæ.*

N *Foramen cavitatis orbicularibus Protuberantiis ſubjacens.*

O O *Annularis protuberantiæ pars.*

P P *Superficies cerebelli exterior ſuperiorque.*

Figura Secunda.

Oculum duabus ſituationibus repræſentans.

b a b *Tunica Cornea.*

c c *Tunica Uvea cujus Foramen pupilla dicitur.*

d *Humor cryſtallinus in ſitu.*

f f *Tunica Choroides.*

g *Nervi Optici portio.*

h *Fibræ minutæ ad extremitatem nervi abſciſſæ.*

1. *Centrum vitrei humoris & Retinæ.*

1, 2, 3, 4, 5, &c. *Capillamenta Optici Nervi.*

Figura Secunda.

Baſim Cerebri ex Cranio exceptam repræſentat.

AAAA *Lobæ Cerebri anteriores & poſteriores.*

BB *Cerebellum.*

CC *Medulla oblongata.*

DD *Nervi Olfactorii vel Par primum.*

EE *Nervi Optici, vel Par ſecundum.*

FF *Nervi Oculorum Motrices, vel Par tertium.*

GG *Nervi Oculorum pathetici, vel Par quartum.*

HH *Par quintum.*

II *Par ſextum.*

KKkk *Auditus Nervi, Par ſeptimum.*

LL lll, &c. *Par vagum, vel octavum, ex variis Fibris conſiſtens.*

MM *Nervi Spinales.*

NN *Nonum, vel Par intercoſtale.*

OO *Par decimum deorſum tendens.*

PP

Fig. 1.
Fig. 2.
A
B
D
C
E
Fig. 3.
A
D
3 E
F
1
2
4
B
C
Fig. 4.
1
B
2
6
D
3
C
7
Fig 5

P P *Truncus Carotydis Arteriæ abſciſſus.*

Q Q *Ramus inter Lobas Cerebri tranſiens.*

R *Rami Carotydis anteriores.*

S *Rami Carotydis poſteriores.*

T T T *Arteriæ vertebrates, cum ramis tribus aſcendentibus.*

V *Arteriarum vertebratium rami.*

W W *Vertebrates & Carotydes Arteriæ unitæ.*

X *Infundibulum.*

Y Y *Glandes Infundibulo poſtpoſitæ.*

Figura Secunda.

Incum & Stapem in ſitu exhibet.

A *Inci pars craſſa.*

B *Ramus directus.*

C *Ramus longus.*

D *Stapis Caput.*

E *Muſculus Capiti Stapis inſertus.*

Figura Tertia.

Malleum, (Os tertium in Cavitate) antrorſum cum Muſculis in Situ exhibet.

A *Mallæi Caput.*
B *Excipulum.*
C *Mallei Muſculus externus.*
D *Inſertio ejus.*
E *Muſculus internus.*
F *Locus Inſertionis.*
1 *Proceſſus Mallæi magnus proſpectu directo.*
2 *Proceſſus exilis, cui externus Muſculus inſeritur.*
3, 4, *Interni Muſculi textura in Medio aperta, ut Muſculus melius videatur.*

Figura Quarta.

Partem veſtibuli, ſive Labyrinthi Introitum (ſecundum Auris cavitatem) cum canalibus tribus ſemicircularibus.

A *Pars veſtibuli inferior.*

C *Ca-*

B *Canalis ſuperior.*

C *Inferior.*

D *Medius.*

1 *Introitus ſemicircularis canalis ſuperior.*

2 *Canalis Medii Introitus primus.*

3 *Canalis Inferioris Introitus.*

4 *Canalis Medii Introitus alius.*

5. *Canalis ſuperioris inferioriſque introitus communis.*

6 *Foramen primum uno Nervi auditorii ramo meatum præbens.*

7 *Foramen ſecundum alio ramo ejuſdem Nervi meatum dans.*

Figura Quinta

Cochleam exhibet.

CAP. IX.

De Manu.

MAnûs nomine etiam *Brachium* comprehenditur, cujus *integumenta* communia æque

que ac propria, & item ejus vaſa jam ſatis ſunt deſcripta.

In tres partes vulgo dividitur.

1. *Humerum.*

2. *Cubitum.*

3. *Manum proprie dictam.*

Humerus ſive *Brachium* unico oſſe conſtat, at novem Muſculis.

Muſculi ſunt

1, 2. Attollentes duo. *Deltoides*, & *Supraſpinatus.*

3, 4. Deprimentes duo, *Aniſcalpor*, ſive *latiſſimus* & *rotundus major.*

5, 6. Antrorſum ducentes duo, *Pectoralis* & *perforatus*, ſive *coracoidæus.*

7, 8, 9. Retrorſum moventes tres, *Infraſpinatus*, *Rotundus minor*, & *immerſus*, ſive *Subſcapularius.*

Tribus hiſce ultimis ſimul agentibus brachium quaſi circumducitur, & oblique extrorſum attollitur.

Os magnum eſt longumque. Caput ipſius ſive *extremitas ſuperior* cartilagine, ligamento mem-

membranoſo , tendinibuſque quatuor , inveſtitur : ſinu quoque ſingulari præditum, in quo Muſculi Tricipitis tendo recumbit.

Extremitas inferior Trochleæ ſimilis eſt, quæ cubitum inſigniter introrſum incurvari permittit, ſed contra non niſi ad lineam rectam extendi.

Cubitus duobus conſtat oſſibus, quæ à muſculis ſpecialibus ſpeciatim moventur , quos hic licet extra ordinem exhibere cogimur.

Os inferius, quod majus longiuſque altero *Ulna* dicitur.

In externo ſuperiori proceſſus duo triangulares notantur, quos *Roſtra* ſive *Glandes* vocant.

Extremum inferius *Tuberculo* rotundo definit, cui *Proceſſus* acutus qui *Styloides* dicitur, adſtat.

Muſculis quatuor movetur horum duo ſunt Flexores.

1. *Biceps.* 2. *Brachiæus.*

Duo Extenſores.

1. *Longus.* 2. *Bre-*

2. *Brevis.*

Os ſuperius, quod minus & breviùs Radius dicitur; Foſſile minus parte ſuperiore excipitur ab ulnâ, inferiore ulnam excipit, in medio parùm à ſe invicem diſtant, qui tamen locus *Ligamento* tenui repletur.

Muſculis itidem quatuor movetur, quorum duo Prænatores.

1. *Rotundus.*
2. *Quadratus.*

Duo Supinatores.

3. *Longior.*
4. *Brevior.*

Addunt his Muſculos duos alios, ſed rariſſime inveniuntur; & diverſimodè deſcribuntur.

Manus in ſpecie tres in partes dividitur, Carpum, Metacarpum & Digitos.

Carpus Muſculos habet quatuor.

Flexores duos *Cubitæum* & *Radiæum internum.*

Extenſores duos *Cubitæum* & *Radiæum externum.*

Hiſce ſubjecta ſunt *oſſicula* octo, innominata hactenùs, cartilaginea primis annis, molliquе, deinde duriora evadunt.

Ligamentis robuſtis coercentur & conjunguntur.

Metacarpus muſculos habet duos Palmares dictos, *longum* & *brevem.*

Oſſicula quatuor *ligamentorum* cartilaginoſorum ope Carpo connexa.

Digiti oſſiculis quindecim conſtant, quibus nomina certa necdum impoſita, & muſculis 14. Horum

2. Flexores ſunt, *ſublimis* & *profundus.*

2. Extenſores.

4. Adductores, *Lumbricales.*

6. Abductores ſive *Interoſſei* tres *externi*, & totidem *interni.*

Præter hos, *Pollici*, *minimoque digito* & *extenſor* ſingularis datus eſt.

Conſiderabilia inſuper in manu. 1. *Armilla membranoſa*, quæ Liga-

Ligamentum eſt rotundum; tendines multiplices univerſæ manûs circulo quaſi comprehendens, in varia alia facile diviſibi le.

2. *Vagina membranoſa* quæ tendines manu contentos coercet.

3. *Fiſſura oblonga* cuivis tendini ad tranſitum tendinum tertium internodium moventium muſculorum inſculpta: Hæ Trochleæ vicem gerit.

4. *Oſſa Seſamoidea.*

CAP. X.

De Pede.

PEs in tres partes dividitur; in *Femur*, ſcil. *Crus* & *Pedem extremum.*

Femoris Os unicum eſt, cujus motui *Muſculi quatuordecim* inſerviunt.

Flexores duo, *Pſoas* & *Iliacus*:

Ex-

Extenſores tres. *Glutæus major*, *medius*, & *Minimus*.

Adductores tres, Triceps.

Abductores ſex. *Quadragemini*, & *obturatores duo.*

Adductoribus abductoribuſque ſimul agentibus femur circumgyratur.

Femoris os omnium totius corporis maximum & longiſſimum eſt. Exterius protuberat, interius incurvatur, ſicque obliquè introrſum ad genua deſcendit.

Proceſſus obtinet tres, in infantibus facilè ſeparabiles.

Crus, duplici oſſe conſtat: horum quod maximum, interiora occupans, *Tibia* dicitur ſive *Focile majus*, quod minus, exteriora ſpectans, *Fibila* ſive *Focile minus*, utrumque oſſibus cubiti valdè ſimile. Diſtant parum à ſe invicem, & Ligamento connexa ſunt.

Motus perficitur ab undecim *Muſculis* qui ſunt.

Extenſores quatuor: *Rectus*, *Curvus*, *vaſti duo.* Fle-

Flexores quatuor, *Biceps*, *ſemimembranoſus*, *ſeminervoſus*. *Gracilis.*

Adductores duo, Longus & Popliteus.

Abductor unus. Faſcialis.

Inter femur & Crus, Patella reperitur, in infantibus Cartilagines, in ſenibus dura, firmaque, articulo èxteriùs appoſita.

Pes in tres partes dividitur, *Tarſum*, *Metatarſum* & *Digitos*.

Tarſus ſex Muſculis movetur.

Flexoribus duobus, *Tibiæo antico* & *Peronæo*.

Extenſoribus quatuor, Bicipite, duobus Gemellis, & Soleo quibus multi quintum addunt, *Tibiæum poſticum*.

Horum extenſorum tres tendinem exhibent valde robuſtum, qui Chorda Hippocratica dicitur.

Oſſibus conſtat ſeptem, quæ ſunt.

1 *Talus*, ſive *Aſtragalus*.

2 Calx, ſive Os Calcis.

Os

3 Os Naviculare, ſive Cymbiforme.

4 Os Teſſeræ, ſive Cuboides.

5, 6, 7 Oſſa tria Cuneiformia, ſive Sphænoidea.

Metatarſus quinque oſſibus conſtat.

Digitorum oſſa 14. ſunt; *Pollex* enim niſi internodia duo habet.

Metacarpus muſculis nullis gaudet, excepto *plantari* qui palmari quodammodo ſimilis eſt.

Digitorum *Muſculi* 17 ſunt.

Duo nempe *Flexores*.

Unus *Extenſor* digitorum quatuor, quem in uſum quadruplici tendine præditus eſt.

Quatuor *Adductores* ſive *Lumbricales*.

Decem *Abductores* ſive Interoſſei.

Pollici ſpeciatim inſerviunt.

Flexor unus.

Extenſor unus.

Adductores duo.

Ab-

Abductor unus.

Hic æquè ac in Manu obſervanda ſunt *Oſſa Seſamoidea*, in adultis ſemper digitorum internodiis adjecta, partim ut articulos firment, partim ut tenues defendant. In ſenibus ſemper, ſed nunquam in pueris, à decem uſque ad viginti numerantur.

CAP. XI.

De Generatione, Pulſu, & Circulatione Sanguinis.

ORigo Sanguinis ex *Chylo* deducta eſt, hic ex Cibo ore recepto, & dentibus maſticato tranſit per *Oeſophagum* in Ventriculum, qui ſeipſum propriorum muſculorum ope ſubito conſtringit, ita ut Orificium ſuperius arctè claudatur, inferius

rius vero paulatim apertum cibus ibi proprio motu & calore ventriculi, cum ſucco à Liene per ramum Cæliacum & Arterias ſplenicas miſſo concoquatur, & reductus in Albugineam materiam quæ Chylus vocatur.

Nunc igitur cibo hoc modo digeſto fit ſtatim poroſus ſive ſpongioſus, & gradatim tranſit ex ventriculo per Pylorum ad inteſtina, ubi Fibrarum ope tantum Chyli premitur quantum bene digeſta reperitur.

Quando chylus *Pylorum* tranſit, inteſtina arctiora & gyrationibus plena inveniuntur, & tria numerantur, *viz.* Jejunum, Duodenum & Ileon, & hac ratione Chylus lentius progreditur, & ibi ſeparatur *Chylus* propriè ſic dictus, nam inibi fixæ ſunt venæ Lacteæ, quæ tenuiores & puriores partes exſugunt & Craſſiores rejiciunt, quæ deinde in rectum tranſmiſſæ,

miſſæ, per *Anum* denuo propelluntur.

Venæ Lacteæ ſunt vaſa minutiſſima & tunica pellucida & tantum tenui induta, & copioſe per Meſenterium diſperſa, ad Chylum deportandum appropriata ſunt. Earum origo eſt ex intima inteſtinorum Membrana, & variis, & innumeris ramulis ſæpenumero tranſverſis & ſeſe intrantibus directe ad Meſenterii glandes particulares tranſeunt; & quando Chylus hic defertur, *primi generis* vocatur. 2. Ex his Glandulis novæ & Capitales exoriuntur, quæ jamdudum occurrentes, commune *Chyli* & *Lymphæ* receptaculum unà ingrediuntur. Huc tranſmiſſo *Secundi generis* numeratur. 3. Et denuo cum per omnes *glandes* tranſitum fecit, *tertii generis* dicitur.

Chylus, Lymphæ conjunctione, quadam lævitate dotatus, ex prædicto receptaculo unà egrediuntur

diuntur in venas ſiniſtras ſubclaviales, numero ſex vel ſeptem, veniuntque tandem per venam cavam recto Cordis ventriculo, ubi in ſanguinem convertuntur.

Sanguis nunc primo confectus ſtatim ad *Pulmones* properat per *Arteriam Pulmoniacam*; ut hoc modo purior tenuiorque evadat: & regreditur per *Venam* pulmonialem ad ſiniſtrum *Cordis* ventriculum ut melius adhuc & perfectius elaboretur. Exinde iterum ad Arterias magnas *Syſtole* & *Diaſtole* perpetuo ad omnes corporis partes pro perenni nutrimento totius Compaginis fluit. Ita ut primo motu

1. *Cibus* dentibus maſticatus
2. Tranſit per *Oeſophagum*.
3. Ad *Ventriculum*.
4. Per *Pylorum*.
5. In *jejunum*, *duodenum* & *Ileum*.
6. Fertur per *Venas Lacteas*.

7. Ad *Glandes Meſenteriacas.*

8. Et inde ad *Receptaculum commune.*

9. Ad *Venas ſubclaviales* ſiniſtras.

10. Exinde aſcendit per Venam cavam ad *rectum Cordis Ventriculum* ubi in *Sanguinem* convertitur.

Secundus Motus fit ex *Corde.*

1. Per *arterias Pulmoniales* accedit ad *Pulmones.*

2. Redit per *Venam Pulmonialem* ad *ſiniſtrum* Cordis *Ventriculum.*

3. Exinde per *Aortam*, ſive *magnam Arteriam* per totum corpus tranſmittitur.

Motus Cordis *Pulſus* vocatur. Hic *Diaſtole* vel dilatatione factus eſt, qua ſanguinem in ventriculos ſuos recipit. Et Syſtole ſive coutractio quando expellit. *Syſtole* proprius Cordis eſt motus, & Diaſtole nihil aliud quam ceſſio vel relaxatio iſtius motûs, nam in Diaſtole Cordis fibræ

fibræ ſunt relaxatæ, durante quo ſanguis ex *Auriculis* in ventriculos diſtillat, ideoque diſtenſum ſive turgidum ſtatim invenitur, *fibræque* rectæ & obliquæ ſeipſos comprimere incipientes cavitates ventriculorum obſtringunt, non tantum latera coarctando, ſed etiam conum Cordis ſuperiorem ſurſum trahendo, unde evenit contractio cavitatum, ita ut ſanguis magno impetu exinde expulſus ſit, cujus motus *Syſtole* vocatur.

Pulſus Arteriam originem ſuam ducunt ad impetum ſanguinis in illas ex Corde unaquaque Syſtole effuſas. Sed harum motuum ratio Authori omnium rerum relinquenda eſt.

Continua *Pulſus* reciprocatione ſanguis ex *Corde* in *Arterias* propulſus eſt, & ex vena cavâ datur ſupplementum; unde ſequitur quod hic *motus* ſit *circula-*

laris viz. Sanguis ex Corde in Arterias continuo expulſus, venis abſorbetur capillariis, quæ per largiores ad Cavam reducunt, & ſic deinde ad *Cor* revertitur.

DE

Generatione, Conceptione, & Nutritione Fœtus in Utero, ſecundum Methodum recentiorum.

LIB. III.

Amice Lector.

NEceſſe eſt paucis verbis priuſquam rem ipſam aggrediamur de Generatione, Conceptione & Nutritione *Fœtus in Utero*, veniam à te petere, ſi mentionem de quibuſdam partibus *Vaginæ* & *Uteri* hoc curtiori tractatu fecimus, etiamſi forſitan in Libro ſecundo jamdudum nominatæ ſunt; ad quod, non propriâ voluntate

nec licentiâ audaci à nobis capta; ſed tui gratiâ, *viz.* Ante oculos tuos Methodo faciliori rem totam dilucidiùs exponere, coacti ſumus.

CAP. I.

Vaſa Spermatica *in Mulieribus ſunt duplicia, Venæ & Arteriæ.*

ARteriæ duæ ſunt, quæ originem ducentes paulo infra emulgentes, deſcendunt ad *Teſtes* ſic dictæ, & multo ſunt breviores quam in Homine, quamvis multis gyrationibus dotatæ.

Venæ etiam duæ ſunt, orientes ut in hominibus, dextra ex Trunco, *Venæ Cavæ* paulo infra emulgentem, ſiniſtra ex ipſo emulgente nec pluribus dantur gyrationibus quam in

Homi-

Hominibus, ideoque multo breviores.

Venæ & *Arteriæ* tunica communi ex Peritonæo veſtiuntur, & prope *Ovarium* vel *Teſtes* in duos ramos dividuntur, quorum ſuperior in ipſum *Ovarium* triplici radice implantatus eſt, inferior vero in tres ramulos ſubdiviſus, quorum primus uteri fundum ambit, ſecundus ad *Tubam* & *Ligamentum rotundum*, tertius per uteri latera ſerpens in *Cervice* terminat, ubi in formam Retis unâ cum vaſis Hypogaſtricis plectitur. Hoc meatu per primos menſes *Menſtrua* in gravidis interdum fluunt. Sed eodem tempore major copia ex *Hypogaſtricis* quam *Spermaticis* fluit.

Teſtes Fæmininæ multum à virilibus, nam ſituatione, magnitudine, figura, ſubſtantiâ, & etiam uſu, differunt. Unicam tantum Membranam habent, exceptâ parte ſuperiori, ubi in

 aliam

aliam involvitur, quæ ex *Peritonæo* ortum ducit. Hac remota interna ſubſtantia ſubalbida apparet. *Teſtes Marium* ex vaſis ſeminariis; componuntur, quæ in filamenta longiſſima deduci poſſunt; Fæminarum autem ex plurimis Membranis fibriſque inter ſe laxe unitis conſtant, inter quos *Veſiculæ* quamplurimæ (*Hydatidum* inſtar) aquâ limpida repletæ apparent, quarum Membranas Nervi & vaſa præparantia tranſeuntia, in his veſiculis planè ſunt obliterata.

Liquor hiſce veſiculis contentus, à Sectatoribus *Hippocratis* & Galeni *Semen* vocatur. Nuperiores autem Medici & Anatomiſtæ in contrarium ſummâ cum ratione judicant, illudque Mulieribus deeſſe affirmant. Doctiſſimus & ingenioſiſſimus *Harvæus* primus hujus Sententiæ aſſertor fuit. *De Ovi materia Exercit.* 34. *Quædam Mulie-*

res talem humorem, quem Semen dicimus, & etiam ſine Conceptionis impedimento non omittunt.

Cognovi quam plurimas ſine tali Emiſſione ſatis fæcundas, plurimaſque quæ emittendo majori fruebantur voluptate, nihilominus tamen minus fæcundæ exinde fuere. Dantur porro infinitæ pene inſtantiæ, ubi coitu delectantur Mulieres & nihil emittunt, nihilominuſque poſtea concipiunt. Miror maxime eos qui emiſſionem hanc ad generationem neceſſariam putant, non animadvertiſſe Humorem illum foras ejici, & circa Clitoridem Vulvæque orificium ut plurimum effundi, raro intra Vulvam, nunquam vero intra Uterum, ut cum Maris ſpermate miſceatur; eſſeque conſiſtentia Seroſum, ſive Ichoroſum, non autem genituræ inſtar lentum atque Unctuoſum ut tactu facile innoteſcat.

Confirmanda eſt hæc *Opinio* his duobus Argumentis, imprimis quia hic Humor majori

copiâ ejicitur, quam per has *Veſiculas* ſuppeditari poteſt. Secundo *Poris* vel *meatibus* deſtituuntur quibus hic *Liquor* egrediatur.

Neceſſe eſt ergo ut ſubſcribamus huic nuperorum ſententiæ, quæ has *Veſiculas* nihil ſeminis continere ſupponit, ſed quod ſint *Ova* veriſſima, Avium vel aliarum Creaturarum analoga, quod *Teſtes* (ſic dictæ) non ſint vere Teſtes, ſed *Ovaria*, ubi virtute propriâ *Ova* nutriuntur.

Confirmatur etiam hoc Experimento. Accipe *Veſiculam* unam vel alteram, ſuper ignem pone, & Bulle, & liquor contentus ejuſdem coloris, ſaporis, conſiſtentiæque cum *Ovorum albugine* invenietur. Notandum inſuper quod *Ova* unoquoque *Ovario* contenta, numero viginti ſunt vel circiter, quorum alia aliis multo minora conſpicere licet.

Vaſa

Vaſa deferentia notatu digniora ſunt *Tubæ Fallopianæ*, ſic dictæ à *Fallopio* primo inventore. Suntque *Ductus* exiles, anguſti, nervoſi, & albidi, ex *latcribus Uteri* orientes, & inſtar vitis capreoli contorquentes, donec propè ad finem veniunt, ubi valde largiores ſtatim facti, Membranaceæ, & à rubro colore etiam carnoſæ videntur, extremitas cui datur *Foramen* mediocriter amplum, conſciſſa, & dentata invenitur, & dextrè vel ſecundum artem aperta, Æneæ Buccinæ orificio aſſimulatur.

Capacitas horum *Ductuum* valde differt, nam in initio Setam tantum admittit, ſed in Progreſſu ſuo ubi ultimum amplitudinis gradum attingit, digitum auricularem excipiet, ſed in illâ extremitate ubi in dentes conſcinditur, quadrantem tantùm iſtius ſpatii occupat. *Longitudo* etiam valde in-

certa invenitur, nam à quatuor vel quinque digitis ad octo vel novem interdum extenditur.

Uſus eſt, in Fæcundo Coitu, auram Seminalem, vel ſubtiliorem *Seminis Maſculini* partem ad *Teſtes* deferre, ut irrorentur *Ova*; quorum unum, vel forſitan plura hoc modo fæcundata, à *Teſtibus* decidunt, & per extremitates *Tubæ* recepta, ad internam *Uteri cavitatem* exinde prolata ſunt. *Harvæus* affirmat, quod *Motum Periſtalticum* inteſtinorum inſtar habent, & ideo quamvis *Teſtibus* vel *Ovario* non adhærent, perpetuo tamen facilique motu ad *Ova* convertuntur; & *partes omnes genitales* in coitu turgidæ factæ, *Tubæ* hæ aliquo modo eriguntur, & aperto ore *Teſtibus* inhiantes, non tantum ſeminali aurâ per Ductus ſuos tranſpirantes, *Ova* imprægnant, ſed imprægnata orificio ſuo etiam recipiunt,

cipiunt, & ad proprium locum, *viz.* ad *Uterum* deferunt, ut ibi ampliùs nutriantur, maturentur, & in perfectionem perducantur.

Objici forſan poteſt, *Tubas* has arctiores eſſe quam huic uſui inſervire liceant. Reſpondeamus, Quicunque arctuoſitatem Cervicis Uteri in Virginibus gravidiſque perpendat, & tamen ſe hac in occaſione tanto dilatare ut Infanti ex utero egreſſum permittat, nullo modo mirari debeat foramina hæc adeo extendi ut *Ova* per *Tubas* recipiantur, quando comparatione factâ multo major diſproportio in uno quam in altero invenitur.

Hactenus de *Præparantibus* tractati ſumus, veniemus nunc poſtea ad ipſum *Uterum*, *Ovorum repoſitorium*, ubi ipſa Conceptio formata eſt, & *Fœtus* maturitatem uſque ad *Partum* acquirit.

Uterus

Uterus in tres partes dividitur. *Fundus*, *Os internum* vel *Cervix*, *Vagina*, & *Sinus Pudoris*.

Fundus propriè dicitur *Uterus*, nam ejus causâ cætera facta videntur. In *Hypogaſtrio* poſita eſt inter *Veſicam* & *Inteſtinum rectum*, adeo ut inter *Urinam* & *Stercus* natus, ſi Originem noſtram meditemur, humilitatis Argumentum exinde deducere licet. Pars ejus externa nullo modo connectitur, ut ſecundum *Fœtus* incrementum commodius extendi poſſit. Subſtantia ejus alba, nervoſa, vel potius Membranacea eſt, in virginibus denſa & compacta, in gravidis aliquantulum Spongioſa & Mollis.

In Virginibus duo digitos amplus, & tres longus exiſtit, illis vero paulo major quæ virum cognoverint, aliquantulum adhuc major illis quæ infantes

fantes produxerunt. Forma ejus eſt *Pyro* ſimilis, ſed in *Gravidis* rotundior evadit. Cavitas ejus adeo exilis ut in *Virginibus*, Carium Ponticum, in aliis juglandem vix continebit. In cellulas ut in Brutis viviparis non dividitur, ſed tantum ſuturâ *Scroto* ſimilis in dextrum ſiniſtrumque latus.

Arteriæ partim ex *Spermaticis*, partim ex *Hypogaſtricis* oriuntur, & utroque latere aliæ aliis inoſculantur. Si etenim *Truncum* aliquem harum *arteriarum* inſtrumento inflas, omnes rami ſtatim vento inflati videntur. Nec curſu directo *Uterum* peragrant, ſed flexo & curvato, ut cum *Fœtus* cavitatem dilatat, facilius ſine læſu partium diſtendi poſſunt. Per has Arterias *Menſes* fluunt, ſed præcipuè ex illis quæ *fundum Uteri* intrant, minori quantitate ex cervicem ambientibus.

Ratio Philoſophica *Menſtrualis Fluxus* inventu valdè difficilis eſt. Hoc certo conſtat, redundantiam ſanguinis non ſolam eſſe cauſam hujus effectus, quia tunc citius vel tardius ſecundum Menſuram Diætæ parciorem vel repletiorem fluant; ſed è contra vidimus, experientia teſte, ſi Fæmina ſit ſana, paucitas vel abundantia ciborum nullo modo regularem iſtius *Fluxus* motum impedit. Quapropter multo magis credibile eſt *Fermentationem Sanguinis* in cauſam eſſe principaliorem; & quando hac Fermentatione Sanguis in *Arterias Uterinas* tanta quantitate fluit, ut Circulatione communi per Venas recedere non poſſit, extremitatibus Arteriarum tam diu erumpit, donec quantitas diminuatur, & Fermentatio plane quieſcit, quod in Spatio trium vel quatuor dierum maxima ex parte

evenit.

evenit. In gravidis rariſſimè fluunt, vel quia (ſecundum Veterem Hypotheſin (*Sanguis Menſtrualis* redundans Fœtui nutrimentum præbet; vel (ſecundum novam) quia *Chylus* vel *Succus nutritius* ab infante conſumptus, quod reliquum eſt valde tenue & depauperatum evadit, quod in cauſa eſt cur Nutrices etiam raro habent.

Nervi ex Plexu Meſenterii maximo Paris intercoſtalis & ex oſſe ſacro originem ducunt. Hyſterica Paſſio his plexibus ſita eſt, nam affectus in hoc morbo ſunt proprie convulſivi, & ſine uteri culpa ſæpiſſimè eveniunt, & illud Symptoma quaſi Pilæ ex fundo Ventris Surgentis, & circa Umbilicum fortiter Pulſantis, nihil aliud eſt quam horum plexus motus convulſivus, quod multo magis credibile videbitur, quando etiam in viris eadem Symptomata aliquando obſervantur.

Cer-

Cervix, ſive Os internum; pars fundi videtur propriè ſic dicta, in virginibus ne plus quam pennam ampla, in gravidis autem aut planè clauſa invenitur, aut materia flaveſcenti & viſcoſa adeo oblinita, ut (exceptâ quadam ſuperfætatione in Libidinoſis) totum ingreſſum recuſat. Cavitas ejus Pollicis longitudinis, os habet Tincæ aſſimulandum. Membranas & Vaſa cum Utero habet, rugoſa etiam valde, Hydatidum inſtar, quod madefaciendæ Vaginæ, majorique voluptati excitandæ inſervit.

Vagina eſt Tuba mollis & laxa, parte interiore rugis orbicularibus inæqualis, nervoſæ & ſpongioſæ ſubſtantiæ ſeptem circa digitorum longa: Quæ tamen longitudine, & laxitate ſecundum ætatem vel Libidinem differt. In Virginibus, vel raro coeuntibus rugæ

rugæ hæ multo majores exiſtunt, ſed in meretricibus, vel parturientibus pene obliteratæ inveniuntur. Arterias & Venas multas habet, quarum aliquæ inter ſe inoſculantur, per has aliquando in gravidis Plethoricis Menſes fluunt, nam ex ipſo utero niſi Abortione ſequente nullo modo poſſunt. Vaſa hæc copiam ſanguinis congreſſu Vereneo his partibus deferunt, & hac ratione vagina calore & tumeſcentiâ excitatur, quod non tantum voluptatem auget, ſed impedit ne frigeat ſemen antequam ad proprium locum deferatur. Parte ſuperiore inter Nymphas Veſicæ urinariæ cervicem Sphinctere circumdatam recipit, & parte alterâ vel inferiore Sphincteri Inteſtini recti fortiter ligata eſt. Urethra circa unciam longa, craſſitudinem pennæ æmulat.

Hymen eſt tenuis & Nervoſa Membrana, Fibris carnoſis intertexta, & multis arteriolis venuliſque induta, tranſverſimque per ductum Vaginæ diſperſa, Cervici veſicæ poſtponitur, & Foramen in medio magnitudinis digiti auricularis admittit, per quod Menſes liberum exeundi curſum obtinent, Zona Caſtitatis vocatur, & quibus Methodo deſcriptâ Hymen invenitur, certiſſimum Virginitatis ſignum præbet. Sed primo hominis congreſſu violari neceſſe eſt, & affuſio ſanguinis maximâ ex parte ſequitur, & Flos Virginitatis vulgo dicitur. Poſt Menſes relaxatur, ſed ſemel rupta nunquam reficitur. In aliquibus autem Foramen deeſt & ex conſequentiâ Menſium exeundi copia, ubi hoc evenit in magnum vitæ periculum incidunt, niſi inſtrumentis Chirurgicis auxilium datur.

Puden-

Pudendum muliebre , Cunnus , Vulva, Fiſſura , & aliis nominibus ſecundum libitum cujuſcunque nuncupatur. Ex inferiore latere oſſis Pubis fere ad ipſum Anum extenditur , à Natura larga facta eſt, quia cutis exterior nullo modo tam facile diſtendi valeat quam Vagina & Collum minus. Labia habet duo , quæ verſus Pubes craſſiora & magis protuberantia Montem Veneris conficiunt. Interior ſubſtantia hujus montis eſt pinguedo , & ſub hac Sphincter ille jacet, qui conſtringendi orificium Vaginæ poteſtatem obtinet , & ab Ani Sphinctere ortum ducit. Spatium inter Anum & infimam Vulvæ partem eſt tantum unius unciæ, ſub illo ad *Fœtum* latere *lævis* valdè, ſed è contra *Tuberculoſa* , quibus *Utero* firmè & immediate adhæret : ſed cui, vel parti anteriori vel poſteriori inter *Anatomiſtas* contenditur.

tur. Quando etiam *Uterus Gemellis* gaudet, an Una, vel pluribus *Membranis* dividitur, acriter inter eos diſputatur.

Ex *Utero* Originem deducit & rudimenta prima externâ ſuperficie exterioris Membranæ primo ictu oculi ſpecie cujuſdam Lanæ viſum præbent. Hæc carnoſa molliſque ſubſtantia brevi ſed inæqualiter creſcit, & circa Hebdomadem decimam ſecundam vel tertiam valde conſpicua eſt. Uſque ad hoc tempus *Fœtus* in *Amnios* natans, ex illo Cryſtallino & Albugineoſo liquore ibi contento nutrimentum accipit; ſed Mole aliquantulùm auctus, *Vaſa Umbilicalia* gradatim creſcere incipiunt, & ex *Umbilico*, *Placentam* verſus extenduntur, ut ex illa ſuccum firmiorem extrahant.

Poſt *Placentam Membranæ* ſequuntur, *Chorion* exterior, & *Amnios* interior, *Fœtum* involventes.

ventes. Inter hos autem (ſecundum Sententiam Doctoris Needam) tertia datur *Allantoides Fœtum* etiam includens.

Membrana exterior *Chorion* dicitur. Unica tantum gemellis datur, quamvis particulari *Amnios* diſtincte gaudent. *Ovum* in radice ſua inveſtit, & poſtea Humiditatem uteri imbibit, nam *Ovo* dilapſo, nullique connexo, ſecundum modum Gallinarum creſcit: de qua re vide *Harvæum de Generatione animalium*. Hæc *Membrana*, poſtquam *Placenta* & *Vaſa Umbilicalia* formata ſunt, ita denſa & compacta evadit, ut amplius imbibere nequaquam capax, copiam dat creſcendi ad *Allantoides*, cujus liquor indies poſtea in majorem Quantitatem coaleſcit.

Membrana ſecunda quæ *Amnios* dicitur, immediatè *Fœtum* continet, & nullibi *Chorioni* ligata, niſi in illa parte, ubi *Umbi-*

Umbilicalia in *Placentam* intrant. Eſt valde tenuis, mollis, lævis, & pellucida; fætumque laxe circuit. Hæc *Membrana*, priuſquam *Ovum* vitali ſemine imprægnatur, Liquorem Limpidum continet, quæ poſtquam Materia eſt ex quâ *Embryo* formata eſt. In hac *vis plaſtica* reſidet, potentia agendi vivida, & quamvis ejuſdem coloris conſiſtentiæque cum *Sero Sanguinis*, Liquor hic noſtris oculis apparet, toto cælo re ipſa differunt, nam ſi paululùm de priore in cochleari ſuper ignem detines, nunquam ſicut *Serum* coagulabit.

Membrana tertia quæ Fætum inveſtit dicitur *Allantoides*. Hanc in *Ovo*, ante Conceptionem, exiſtentiam habuiſſe, valde credibile videtur, Veſtigia tamen nulla apparent donec *Vaſa Umbilicalia* & *Placenta* formantur. Liquor contentus eſt Fætûs Urina, huc per *Urachum* deducta

deducta, nam *Renes* ſeparandi officio funguntur, quamprimum *Fœtus* perfectè formatus eſt, alioquin *Anaſarcha*, vel aliâ *Hydropis* ſpecie afficiatur. Veruntamen *Urina* per Cervicem *Veſicæ* nullo modo permeat, ſed per *Urachum* fundo *Veſicæ* inſertum, quæ quamvis poſt Partum in ſolidum Ligamentum induratur, attamen dum Fætus in Utero exiſtit, ſemper pervia, & Urinam ad *Allantoides* defert, quo loco totum inſimul uſque ad Partum collectum ſervatur. Notandum autem eſt has Membranas non tantum liquoribus ſed Mediocri *Aeris* quantitate repletas eſſe, cujus rei *Vagitus Uterini* clariſſimam demonſtrationem præbent.

Chorda Umbilicalis proxime ſequitur, circa tres *Spithamas* vel *Semi-Ulnam* longa, unumque digitum craſſa. Membranacea eſt, inæqualis & contor-

ta. Ex medio Abdominis aſcendit, & uſque ad *Placentam* ambit, ſed & Sutura Perinæum vocatur.

Nymphæ ſic dictæ quia proxime ad orificium *Veſicæ* ſtant, prohibentque ne aliquando in *Labia* illabatur *Urina*, magnitudine creſcunt ſecundum propriam ætatem Virginum. Sed in Parturientibus vel re Venerea multum utentibus multo ampliores quam in aliis inveniuntur.

Clitoris aliter Virga fæminina dicta, quoniam non tantum Erectione & Spirituum repletione, ſed etiam *Subſtantia*, *figura*, & *ſituatione* reſpondet. *Septum*, *Glandem*, *Muſculos*, & eadem vaſa cum *Pene* habet, in quibuſdam autem differt, 1. *Imprimis* magnitudine, quia erecta magnitudinem digiti auricularis nullo modo ſuperat. 2. *Clitoris Urethra*, & *Glans foramine* caret. 3. Unicum tantum

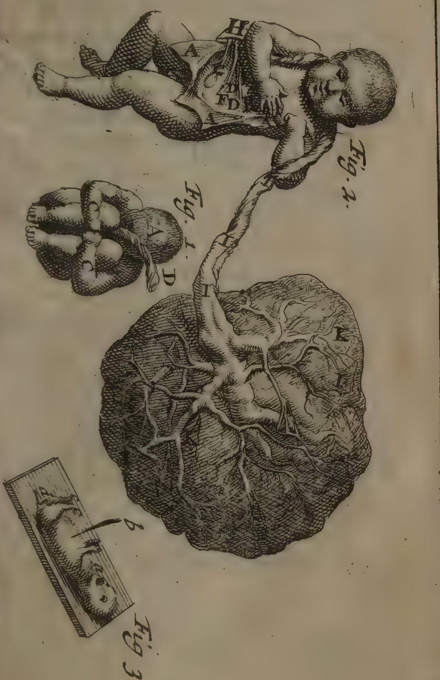
tum *Parem Muſculorum* habet. In aliquibus pars unita in tantam longitudinem interdum excreſcit, ut ex labiis *Pudendorum* promineat. Multæ etiam Mulierum Hiſtoriæ dantur, quibus tam magna longaque *Clitoris* aliquando accidebat, ut coeundi cum aliis capaces fuerint, & tales *Fricatrices* vel *Hermaphroditæ* vulgo dicuntur: quamvis interea utriuſque ſexûs participes prorſus improbabile videtur. Sed potiùs credendum quod *Teſtes* in *Labia* procidentes, & *Clitoris* præternaturaliter extenſa, hujus differentiæ & Erroris occaſionem præbet.

CONCLUSO jamdudum Diſcurſu de *Generationis partibus*, nunc de Materiâ ipſa *Generationis* dicendum eſt, & imprimis *Semen Maſculinum*, principium activum ſive cauſa efficiens generationis occurrit. Sed quia illius naturam (videlicet

ex ſanguine arteriali & ſpiritibus animalibus conſiſtere]) partim diximus, & ſecundum meritum ſubjecti compendio explicare, valde difficile vel potiùs impoſſibile videtur omiſſum de toto relinquimus.

Principium paſſivum eſt *Ovum Fœmininum* ex ſemine Maris imprægnato; ſed quoniam Conceptionis gradus ex *Ovo* ad *Embryonem* in Utero nullo modo obſervare licet, neceſſe eſt, ut ex Analogia aliarum creaturarum rem ipſam ex ipſo fundamento deducamus. Ad hanc rem meliùs cognoſcendum, conſulendus eſt Dr. *Harvæus de Generatione Animalium*; ſed quia Errores aliqui forſitan irrepſere ignorantiâ hujus de *Ovo Hypotheſis* in id tempus prorſus incognitæ, videat Curioſus Lector obſervationes curioſiſſimas *de Monſieur Graef*, & diligenter pendat experimenta quæ in Lucem edidit, utpote

non

Fig. 1.
Fig. 2.
Fig 3
A
D
H
K
b

non tantum ad probandum Hypotheſin, ſed etiam ipſæ veritati conſonantiores. Verum enimvero circumſtantiæ conceptionis Mulieribus aliiſque creaturis pluribus aſſimilantur, differunt autem tantum tempore, vel formatione Uterorum inter ſe, ideoque pergam ad partes quæ *Fætum* complectuntur, & Methodum nutriendi inquirendum.

Figura Prima

Situationem Fætûs in Utero repræſentat.

A *Caput deorſum poſitum, adeo ut Naſus inter Genua lateat.*
BB *Nates quibus calces affixi inveniuntur.*
CC *Brachia.*
D *Chorda Umbilicalis Cervicem tranſiens, & ſuper Frontem circumligata.*

Figura Secunda repræſentat

Fætum ex Utero exceptum, ſed adhuc Placentæ ligatum ubi vaſa Umbilica ſeparantur.

AAA *Abdomen abſciſſum.*
B *Hepar Fætus.*
C *Veſica Urinaria.*
DD *Inteſtina.*
E *Vena Umbilicalis.*
FF *Arteriæ Umbilicales.*
G *Urachus.*
H *Vaſa Umbilicalia unita; & Communi tunica inveſtita.*
I. *Funiculus Umbilicalis ad Placentam extendens.*
KKKK *Venæ & Arteriæ per Placentam diſperſæ.*
LLL *Uteri Placenta.*

Figura Tertia

Embryonem in propria dimenſione monſtrat.

a *Os latum cum lingua.*
b *Chorda Umbilicalis.*
c *Femora & Crura, cum Coccyge,*
d *Quaſi caudæ aſpectum præbens.*

Diſſecto

Diſſecto gravidarum Utero primo ſe offert *Placenta Uterina*, & ob ſimilitudinem ſubſtantiæ *Hepar Uterinum* dictum. Subſtantia ejus *Lieni* ſimilis, ſed quodammodo tenacior, mollis cum *Fibris* innumeris, *Vaſculis* minutis, & *Parenchymate* glanduloſo. Formæ variæ, variis creaturis invenitur, Mulieribus vero circularis, in extremâ tamen circumferentiâ inæqualis. In medio duorum digitorum craſſa, ad Marginem tenuior, & quando parturiabundus eſt *Fætus*, longitudinem Spithamæ æmulat. Viam valdè dubiam & incertam incedit, nam aliquando Cervicem ad dextram aſcendens, & circuendo ambiens, ad *Placentam* deſcendit, & è contra: quandoque vero *Cervicem* neutiquam attingit, ſed paululum *Thoracem* verſus inclinans, ad *Dorſum* convertitur, & exinde ad *Placentam* deſcendit. *Chorda* hæc viribus fortiſſimis

induta eſt, ut motu etiam quam maximo Infantis irrupta maneat, & ut *Secundina* etiam quaſi *fune appropriato* meliùs extrahantur.

Vaſa continet quatuor, Unicam *venam*, *Arterias* duas, & *Urachum*.

Vena binis *Arteriis* amplior eſt, & ex *Hepate Fœtus* originem ducit, & *Umbilico* egrediens in *Placentam* tranſit, cui innumeris radicibus implantatur. Uſus eſt *ſuccum nutritium* ex matris Arteriis in Placenta ſeparatum Fœtui deferre. Quomodo ſeparatio hæc imprimis facta, & deinde in ſanguinem converſa videantur *Anatomicorum* libris, quo Lectorem benevolum referimus, quia hoc compendio niſi curtiori pede quam decet, nullo modo attingere poſſumus.

Arteriæ duæ ſunt, & ex internis ramis Iliacis Arteriæ magnæ oriuntur, & *Latera Veſicæ* tranſeuntes ad *Umbilicum* ſurgunt, ex

ex qua cum *Uracho* admirabil Textura retiformi ad *Placentam* conducuntur. Non ſanguis ſpiritusque vitalis illis mediantibus ex ipſa matre ad Fætum deferuntur, ſecundum veterem opinionem, ſed è contra prædictos ſpiritus ex corde Infantis pulſu propulſos ad nutrimentum placentæ deferent & deinde *Sanguis* ſuperfluus *ſucco* novo impregnatus, per *Venam Umbilicalem* retro circulat, ut partes neceſſariæ non tantum calore, ſpiritibuſque reficiantur, ſed etiam Fætui perenne detur ſupplementum, uſque dum ad ſufficientem maturitatem perducatur.

Vas Umbilicale quartum eſt *Urachus*. *Tuba* eſt *exilis*, *Membranacea*, & *rotunda*, *Cavitate* ſed arcta valde induta, & ex fundo Veſicæ ortum ducens ad Umbilicum ſurgit, & exinde in *Allantoides* tranſit. Plus pervia in Brutis quam in hominibus, po-

ſteriores non deſunt Anatomici qui totam Cavitatem denegant. Hallucinantur tamen quia in Abortionibus *Embryonis Veſica*, ſemper Urinâ plena invenitur, ex qua ſi poſtea nullo modo exoneretur irrupta Veſica diſſiliret. Inſuper autem ut ſine omni contradictione confirmetur hæc veritas, accuratiſſimus. Dr. *Needham* dicit, quod Liquor in *Allantoides* contentus, in *Veſicam* per *Urachum* premi poteſt, aut è contra Ventum cum Tuba ex Veſica per eundem Meatum in *Allantoides* ſufflari poſſe.

Quatuor hæc *Vaſa* communi *Tunica* veſtiuntur, quæ partes, & vaſa inibi contenta etiam ſeparat, & ne in aliquo loco contingant, prohibet. *Inteſtinulum* & *Funiculus* vocatur. Membranacea, rotunda, & Cava, mediocriter craſſa, & ex duplici Tunica conſiſtens. Interdum ipſe ſolus, aliquando autem aliis contorquetur.

Fœtus

Fætus ab *Adultis* in multis differunt.

1 In *Exiguitate* omnium partium.

2 In *rubedine* totius.

3 In *Oſſium mollitie*, quorum multa *Cartilaginoſa* & *Flexibilia* ſunt.

In *Capite* diverſitas maxima invenitur.

1 Caput in reſpectu Corporis *prægrande*, faciemque deformem habet.

2 *Oſſa* Cranii molliora ſunt.

3 *Os Frontis* & *Maxillæ inferioris* in partes ſeparantur, & *Os cuneiforme* in quatuor dividitur.

4 *Os occipitis* in tria, quatuor, vel quinque oſſa diſtinguuntur.

5 *Cerebrum* mollius & magis fluidum.

6 *Dentes* latebris maxillarum occultantur.

7 *Oſſa* quæ Auditûs ſenſui inſerviunt magna & duriſſima inveniuntur.

In *Thorace.*

1 *Mamillæ* turgent & aliquando lac ſeroſum etiam ſponte fluit.

2 *Dorſi Vertebræ* proceſſibus ſpinoſis carent.

3 *Cor prægrande* & ejus *Auriculæ* ampliores.

4 *Glans Thymus* largiora, & quaſi ex tribus Glandibus conſiſtit.

In *Abdomine.*

1 *Vaſa Umbilicalia* extra Abdomen gradiuntur.

2 *Ventriculus* anguſtior, & cum lacte vel liquore albo modice repletus.

3 *Inteſtina* ſepties Corpori longiora vel plura.

4 *Hepar* prægrande, non ſolum *Hypochondriam* dextram implens, ſed etiam in ſiniſtram extendit, & ſuperiorem partem *Ventriculi* tegit. Unicum plus quam in Adultis meatum habet. *Canalis Venoſus* dictus, qui ex ſinu Portæ orien

maximam

maximam illorum partem, quæ ex Umbilico proveniunt, pleno ore in Cavam projicit. Sed quamprimum Infans ſit natus, & nihil amplius ex venâ prædicta veniat, Canalis hic ſtatim concluditur, & vena ipſa in Ligamentum convertitur.

5 *Renes* etiam majores & ſuperficie inæquales, quaſi compoſitio *Glandularum* oculis apparent.

6 *Renes ſuccenturiati* maxime diffuſi, non tantum renibus ut in adultis contigui, ſed illis incumbunt & eorum partem ſuperiorem largò quaſi ſinu complectuntur.

7 *Urethra* ampla eſt, & *Veſicæ* urina diſtenſa.

8 In *Femellis* uterus depreſſus, Tubæ longæ, & Teſtes valde diffuſæ.

In *Membris* differentia conſiſtit.

1 In *oſſium* Flexibilitate & Mollitie.

2 *Oſſicula*

2. *Oſſicula* Carpi & Tarſi ſunt tantum Cartilaginoſa, & neutiquam firmiter juncta.

Verum enim quoniam *infantem* in Lucem tandem proferamus, ſtatus ejus à nobis in utero breviter conſiderandus eſt, & ſecundum Harvæum hoc modo ſituatur.

Genua ad ventrem abſtracta ſunt, crura reverſa, Pedes tranſverſi, Manus ad Caput allatæ, unam ad Aurem, aliam ad genam detinet: Spina dorſi circumflectitur, Caput verſus Genua propendet, & Facies ad Tergum Matris incumbit. Verumtamen autem circa Partum Infantis ſitum mutat, & pedibus ſurſum inclinatis, Caput ad uteri cervicem devolvit. Tunc Uterus deorſum ſubſidens orificium ejus relaxatur, & Fætus excruciatus, huc & illuc ſeipſum movens palpitanſque, Membranas quibus incluſus fuit dilacerat, adeo ut aquæ exinde fluentes

tes *Vaginam* lentiorem reddentes, faciliorem exitum *infanti* præbeant. Eodem tempore juncturæ *Oſſis ſacri pectiniſque* cum *coxendice* & *Oſſium Pubis* in tanto relaxatæ ſunt, ut huic effectui multum ſubſerviant. Horum motus Uterum perturbat, Spirituſque animales per Nervos ad Fibras conſtrictorias & Muſculos Abdominis dimittunt, & iſtiuſmodi vires omnes unà conjungentes, *Infantem* poſt novem Menſes vel circiter tandem expellunt.

FINIS.

R. ROBARTUS *Medicinæ Studioſus Novi Collegii Socius.*

Conſule quid ſacro medicamine poſſit, (& arte
Caſæus Medicâ; Nam provida quicquid (ubique
In gremio Natura ſuo, Medicinaque longâ
Arte inſtructa tenet, quicquid vetereſque (novique
Noverunt Medici, tuus inſerit Author (& omne
Huic chartæ exiguæ inſtillat doctoque li- (bello:
Macte tuis igitur ſtudiis muſisque beatis;
Det Deus, ut poſthac, toties dum magna (Caſæi
Calce premis celeri veſtigia, vimque mo- (dumque
Ex Authore tuo monſtras ægrota levandi
Corpora, tot gratos habeas æquoſque Fa- (vores
Quot mox lectores Liber hic renovatus ha- (bebit.

Epigramma.

Longa olim fuit Ars & vita breviſſima, [verum
Ars brevis hoc parvo, vitaque longa (libro eſt.

Sept. 24. 1694.

A.395

22